

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT AF 8. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Fredag den 14. november 2014

Tidspunkt: Kl. 9.45

Sted: Vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Morten Bødskov (S), næstformand, Jacob Lund (S), Helge Vagn Jacobsen (RV), Holger K. Nielsen (SF), Nikolaj Villumsen (EL), Jakob Ellemann-Jensen (V), Pia Adelsteen (DF) og Lars Barfoed (KF).

Desuden deltog: Udenrigsminister Martin Lidegaard, forsvarsminister Nicolai Wammen og handels- og udviklingsminister Mogens Jensen

L Punkt 1. Evaluering af udvalgsrejse til Ungarn den 2.-4. november 2014 og godkendelse af rejserapport

EUU alm. del (14) – bilag 84 (udkast til rejserapport – intern)

EUU alm. del (14) – bilag 88 (brev fra Ungarns ambassadør)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

L Punkt 2. Drøftelse af praksis for tidlige forhandlingsmandater

EUU alm. del (14) – bilag 87 (notat af 31/10-14 fra Tænketanken Europa:

Folketingets EU-beslutningsproces er utidssvarende)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3346 (udenrigsanliggender inkl. forsvar) den 17.-18. november 2014

Udenrigsministeren ville forelægge de væsentligste punkter fra rådsmødet vedrørende udenrigsanliggender. Punkterne var alle til orientering.

1. Ebola

– *Politisk drøftelse/rådskonklusioner*

Rådsmøde 3346 – bilag 2 (samlenotat side 2)

Udvalgsmødereferat:

EUU alm. del (14) – bilag 73 (side 26, senest behandlet i EEU 10/10-14)

Udenrigsministeren: Ebola er på dagsordenen igen på det kommende rådsmøde. Det er forventningen, at drøftelsen vil fokusere på status over ebolaudbruddet og EU's respons som opfølgning på det forrige udenrigsrådsmøde og Det Europæiske Råd den 23.-24. oktober, herunder på den vedtagne koordinerede EU-mekanisme for evakuering af udsendt sundhedspersonale. Den udpegede EU-koordinator, Christos Stylianides, vil sandsynligvis deltage i drøftelsen og fortælle om sine første indtryk af situationen efter besøg i de berørte lande. Jeg kan desuden oplyse, at det er forventningen, at FAC (udvikling) i december vil have en bredere drøftelse af de mere langsigtede konsekvenser af ebolakrisen for landene i regionen.

Det aktuelle udbrud af ebola i Liberia, Sierra Leone og Guinea i Vestafrika er fortsat meget bekymrende, og det er en udfordring, som det internationale samfund må prioritere meget højt. I nogle områder af de tre berørte lande begynder man nu at se færre smittede, mens man i andre områder ser en stigning i antallet af smittede. Situationen i regionen har udviklet sig til en krise med sammenbrud af sundhedssystemerne og med meget store økonomiske, sikkerhedsmæssige og humanitære implikationer. Antallet af bekræftede og mistænkte tilfælde er p.t. ca. 14.100, heraf ca. 5.147 dødsfald.

FN har været hurtig til at oprette en mission til håndtering af ebolakrisen, United Nations Mission for Ebola Emergency Response (UNMEER), der er baseret i Accra. Generelt set har det internationale samfund den seneste måned mobiliseret store ressourcer til håndteringen af ebola – det gælder både finansiell støtte og andre måder at bistå på, f.eks. udsendelse af sundhedspersonale.

Fra dansk side har vi øget støtten markant og har indtil nu givet tilsagn om at støtte med i alt ca. 190 mio. kr. Vi støtter bl.a. via Beredskabsstyrelsen, indkvarteringsfaciliteter for internationalt sundhedspersonale i Liberia og Sierra Leone, FN's luftbro, UNICEF's vigtige og forebyggende informationsindsats samt FN's og Verdensbankens ebolatrufonde.

Derudover støtter vi med noget af det, der er allermost behov for, nemlig udsendelse af sundhedspersonale. Forsvaret og Sundhedsministeriet er i gang med at rekruttere op til 25 personer, og vi håber at kunne udsende første hold snarest muligt. Vi håber, at flere lande vil bidrage med at udsende yderligere sundhedspersonale. For der er brug for mange flere for at få knækket smittekurven og inddæmmet epidemien.

Netop for at få udsendt yderligere internationalt sundhedspersonale til de berørte lande, besluttede Det Europæiske Råd den 24. oktober i opfølgning på seneste FAC at etablere en koordineret humanitær EU-mekanisme for evakuering og behandling af internationalt personale udsendt til ebolakrisen. Mekanismen indebærer tre forskellige muligheder i tilfælde af smitte af udsendt sundhedspersonale: 1. behandling i det pågældende land i Vestafrika, 2. en såkaldt medicinsk evakuering med kommercielt fly – altså et almindeligt passagerfly - eller 3. i sidste instans evakuering med specialfly, som Kommissionen har opfordret medlemsstaterne til at stille til rådighed. EU-mekanismen lægger op til, at beslutningen om evakuering af sundhedspersonale og nødhjælpsarbejdere vil blive vurderet fra sag til sag og kan finansieres med op til 100 pct. af ECHO, såfremt civile kommercielle fly eller andre løsninger ikke er mulige.

Siden det sidste FAC-møde har regeringen også overvejet, om vi fra dansk side kan bidrage til denne koordinerende mekanisme i EU. Jeg forventer, at vi i løbet af weekenden bliver enige om at tilmelde den danske C-130-transportkapacitet til EU's koordinerede mekanisme til eventuel brug i situationer, hvor alle andre muligheder for evakuering er udtømte. Det er indledt tekniske sonderinger med Kommissionen, og en eventuel tilmelding vil ske under hele klare betingelser, herunder at EU finansierer eventuelle evakueringer 100 pct. Vi har også her til morgen drøftet muligheden for, at vi fra dansk side stiller behandlingskapacitet til rådighed for EU's koordinerende mekanisme. Regeringen har endnu ikke taget stilling til det. Vi mangler stadig informationer om visse udestående punkter, men vil tage stilling i løbet af weekenden, hvis vi kan få de informationer, vi skal bruge.

Jakob Ellemann-Jensen roste regeringen for at skride til handling nu, hvor WHO havde sat den 1. december som måldato for at få alting på plads.

Nikolaj Villumsen spurgte, om det var via Beredskabsstyrelsen, man ville sende et fly af sted, eller om det var et forsvarsbidrag? Og hvorfor valgte Danmark at bidrage via EU-paraplyen og ikke via FN?

Udenrigsministeren takkede for opbakningen. Danmark bidrog også via Verdensbanken og med sundhedspersonale. EU-initiativet var et led i bestræbelsen på at skaffe sundhedspersonale nok og sikre fælles behandling af det. Det gav god mening. Flyet hørte under Forsvarsministeret, men ministeren understregede, at det ikke var at sidestille med en militær indsats, men derimod en civil indsats.

2. Ukraine

– *Politisk drøftelse/Rådskonklusioner*

Rådsmøde 3346 – bilag 2 (sammenfatning side 5)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (14) – bilag 73 (side 35, senest behandlet i EUU 10/10-14)

Rådsmøde 3332 – bilag 1 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde udenrigsanliggender 15/8-14)

Udenrigsministeren: Siden sidste EU-udenrigsministermøde den 20. oktober har vi set et vellykket ukrainsk parlamentsvalg, som ifølge OSCE's foreløbige vurdering generelt levede op til de europæiske standarder. Valget viste, at et klart flertal i den ukrainske befolkning bakker op om den proeuropæiske kurs. En uge senere - den 2. november - blev der i områderne kontrolleret af de prorussiske separatister afholdt såkaldte lokalvalg. Valgene var ulovlige, farceagtige og i strid med Minskaftalen.

Jeg er glad for, at et samlet EU efterfølgende har understreget, at de såkaldte lokalvalg var ulovlige, og at man ikke anerkender dem. Desværre har Rusland sendt ganske anderledes og anerkendende signaler om lokalvalgene. Samtidig er der bekymrende tegn på, at separatisterne med russisk støtte er ved at indlede en ny offensiv for at udvide deres territorium. OSCE har rapporteret om lange militærkonvojer på vej fra separatisternes højborge mod kontaklinjen til Ukraines sikkerhedsstyrker.

På den baggrund forventer jeg, at vi på mandag bl.a. vil drøfte EU's sanktioner, og hvordan vi bedst muligt kan skærpe EU's sanktionsregime, hvis situationen tilsiger det. Her vil jeg arbejde for en balance, der fastholder enigheden i EU og samtidig sikrer, at Ruslands destabiliserende adfærd har en pris. Helt konkret har jeg en forventning om, at der i første omgang kan komme flere navne på EU's sanktionslister i lyset af den seneste udvikling. Men man kan ikke udelukke stærkere stramninger. Det afhænger af udviklingen og af, hvad der kan opnås enighed om blandt de 28 medlemslande. Jeg vil gerne understrege, at i mit optik er et splittet EU det værste scenario, og det vil kun styrke Rusland. Derfor må vi finde den rette balance og i fællesskab bevare presset for Minskaftalens implementering.

Netop signalet om Danmarks og EU's fokus på en politisk løsning på konflikten var en af de vigtigste grunde til, at jeg igen besøgte Ukraine tidligere i denne uge. Det var mit fjerde besøg i Ukraine på 8 måneder. Der synes altid at være en ny og afgørende udvikling i gang, når man besøger landet. Denne gang var det i konteksten af nye, intensiverede kampe i det østlige Ukraine og – mere positivt – intense forhandlinger om en ny regeringskoalition med en stærk reformdagsorden.

Fra mine samtaler med premierminister Arsenij Jatsenjuk og udenrigsminister Pavlo Klimkin var det tydeligt, at der er en stor bekymring for Minskprocessen i den ukrainske regering. Våbenhvilen var i praksis en fiktion. Våben og militante strømmede ind over grænsen fra Rusland, og fangeudvekslingerne var sat i bero.

Jatsenjuk og Klimkin var helt klar over, at den nye regering vil blive målt på to parametre: stabilisering af situationen i øst og reformer.

Jeg understregede over for begge ministre, at Danmark og EU vil fortsætte med at støtte Ukraine – i solidaritet, og fordi det er i vores egen interesse. Fra EU's side vil vi bl.a. på rådsmødet formelt lancere den civile CSDP-mission til Ukraine, der skal bidrage til at reformere og styrke Ukraines civile sikkerhedssektor. Fra dansk side tilbød jeg desuden assistance til et af de vigtigste reformspor overhovedet, nemlig Ukraines reform af energisektoren. Ukraines energiudfordring bidrager til flere af landets største problemer: afhængighed af Rusland, korruption, overdreven centralisering og manglende økonomisk vækst. Ved at sætte ind her kan vi gøre en afgørende forskel. I lyset af Danmarks spidskompetencer inden for energiplanlægning og energieffektive løsninger er det oplagt, at vi tager en førende rolle. Konkret foreslog jeg en energikonference, der skal fremme en mere strømlinet og strategisk indsats – gerne i samarbejde med EU. Ideen blev positivt modtaget af både Jatsenjuk og Klimkin. Jeg forventer derfor at drøfte ideen med naboskabskommissær Hahn i næste uge.

Hvis man vil have bevis for, at EU stadig kan og skal spille en central rolle i Ukraine, bør man kigge på gennembruddet i forhandlingerne om russiske gasleverancer til Ukraine. Efter benhårdt diplomatisk arbejde fra den afgående energikommissær Günther Oettinger lykkedes det den 30. oktober at nå til en aftale, der sikrer gasforsyningen hen over vinteren. Aftalen viser, at vi kan opnå politiske løsninger mellem partnerne, når der er kompromisvilje til stede – og altså med en god portion bearbejde fra EU.

Det skal dog tilføjes, at gasaftalen udløber allerede den 1. marts 2015. Aftalen giver varme hen over vinteren, men ændrer ikke på Ukraines grundlæggende energisikkerhed. Dermed er vi tilbage ved behovet for, at Danmark yder en særlig indsats på energiområdet. Evner forpligter. Fra dansk side har vi knowhow og vilje til at drive energireformerne fremad.

Lad mig slutte af med at sige et par ord om Georgien, som jeg besøgte umiddelbart efter Ukraine. Generelt er Georgien en af de mest positive historier i den østlige naboskabsregion. Med parlamentsvalget i oktober 2012 og præsidentvalget i 2013 har landet set en bemærkelsesværdig demokratisk konsolidering. I juni undertegnede EU associeringsaftalen med Georgien, som blev ratificeret af et enstemmigt georgisk parlament. Men jeg må desværre tilføje, at vi i de seneste år har set et meget stort antal retssager og domme rettet mod højtstående medlemmer af den politiske opposition. Det har skabt bekymring for, om retsvæsenet bliver anvendt i en politisk proces.

Senest udtalte forsvarsminister Irakli Alasania den 4. november, at anklager mod fem højtstående militærfolk er åbenlyst politisk motiverede. Det førte til, at premierminister Irakli Garibashvili fyrede forsvarsministeren, som for sin del trak sit parti ud af regeringskoalitionen. Den 5. november tog en række ministre deres afsked i protest mod regeringens kurs, herunder min tidligere kollega udenrigsminister Maia Panjikidze. I den seneste uge har regeringen arbejdet hårdt for at understrege, at polemikken ikke indebærer en

svækkelse af landets europæiske orientering. Få timer før min ankomst sendte regeringen et stærkt signal i den retning ved at udnævne Tamar Beruchashvili, en meget proeuropæisk personlighed, til ny udenrigsminister. Jeg besøgte Georgien dels for at lykønske den georgiske regering og befolkning med at have fastholdt deres europæiske orientering trods stærkt pres fra Rusland, dels for at minde premierministeren om, at der med tættere europæisk integration også kommer større forpligtelser - ikke mindst i forhold til retssikkerhed og en klar adskillelse af den udøvende og den dømmende magt.

Besøget bekræftede mit indtryk af, at der er sket store fremskridt i Georgien, men også at landets demokrati er ungt og stadig mangler at rodfæste sig. Med associerings- og frihandelsaftalen har Georgien fået en skræddersyet køreplan for sin demokratiske konsolidering. Det må vi fortsætte med at støtte fuldt op om både med anerkendelse, konstruktiv kritik og konkret støtte igennem naboskabsprogrammet.

Jakob Ellemann-Jensen havde svært ved at finde ud af Danmarks position. Den 10. november havde udenrigsministeren i henhold til et Ritzautelegram sagt, at EU bør være mere fleksibel, hvad sanktionsinstrumenterne angår, og sende nogle robuste signaler til Rusland. Dagen efter lød meldingen fra ministeren, at EU ikke skal stramme skruen, og at Danmark skal lægge sig i midten, og dagen efter igen kom det russiske militærs invasion. Var det et mål for regeringen hele tiden at forblive i midten, også hvis midten den rykker sig? Og har Danmark ikke en interesse i at trække i en retning og sikre, at Rusland forstår, at det ikke er acceptabelt at invadere andre lande? Eller er målet bare at holde sammen i EU? Kunne ministeren sige noget om risikoen for, at landene glider fra hinanden, hvis ikke Danmark påtager sig rollen som limen, der holder dem sammen? Det måtte der være overhængende risiko for, siden Danmark lagde vægt på den rolle frem for at give Rusland ren besked.

Holger K. Nielsen fandt regeringens ukraineposition fornuftig. Det var afgørende at stå sammen i EU og skærpe sanktionspolitikken på et fælles grundlag. Der var ikke meget andet at gøre. Kunne ministeren her efter sin rejse sige noget om, hvorvidt man diskuterer perspektivet i den ukrainske regering? Der optrappes meget i Østukraine - både fra separatisternes og fra Ukraines side - og hadet til Kijevregeringen bliver større og større. Flere og flere civile bliver dræbt eller såret, man forventer en snarlig borgerkrig, og landet kan ikke vinde en militær kamp mod Rusland. Derfor mente han, at man måtte dæmpe sig lidt for at få styr på situationen. Der var ingen militær løsning, hvilket Porosjenko formentlig var klar over, men der var også nationalistiske kræfter i Ukraine med meget aggressive holdninger.

Nikolaj Villumsen syntes, det var dybt bekymrende at høre om russiske soldater og tunge våben ved fronten i Østukraine. Det ukrainske parlamentsvalg styrkede på mange måder ikke de helt højreekstreme kræfter, men premierministerens parti blev styrket på baggrund af en meget offensiv dagsorden, der vil øge de militære angreb fremover. Man kunne frygte, at separatisterne og den ukrainske regering vil indlede voldsomme offensiver med store tab. Nikolaj Villumsen var enig med Holger K. Nielsen i, at løsningen ikke er af militær karakter, men man havde nu rent faktisk havde været i krig i mere end et halvt år – en borgerkrig og på mange måder også en krig mod Rusland. I Berlingske havde den ukrainske ambassadør efterlyst våben til Ukraine. Nikolaj Villumsen opfordrede udenrigsministeren til at være meget klar i mælet om, at hverken Danmark eller EU vil efterleve den opfordring.

Nikolaj Villumsen mente, at situationen kunne blive så meget værre, at man burde overveje at få fredsbevarende FN-styrker ind mellem parterne i det østlige Ukraine. Ulempen var, at det ville give russerne stor indflydelse på udviklingen i det østlige Ukraine, men det havde på den anden side vist sig, at den ukrainske regering ikke kunne løse noget ved forskellige militære offensiver. Styrkeforholdet stod ikke til at ændre, og der ville bare komme flere russiske våben ind. Kunne ministeren sige noget om, hvad yderligere sanktioner indebærer? Kunne det f.eks. være et stop for allerede indgåede militære kontrakter?

Hvad angår Georgien var det svært at finde en georgisk politiker, der ikke er proeuropæisk – i hvert fald hvis det var det samme som antirussisk. Det samme gjorde sig gældende for den tidligere præsident, men han havde desværre tendens til at kyle alle, der ikke var enige med ham, i fængsel. Noget tydede på, at noget lignende var ved at ske igen. Eftersom man i Folketinget behandlede en associeringsaftale, der var bygget på respekten for demokratiske værdier og menneskerettigheder, var det relevant at tale om, hvorvidt udviklingen skal have en konsekvens.

Jacob Lund var enig i, at konflikten ikke skulle løses militært. Det gjaldt om at holde den ukrainske befolkning med varme denne og måske også kommende vintre. Russerne havde budgetteret med en oliepris på 105 dollars pr. tønde, men i øjeblikket var man nede omkring 80 dollars, så noget tydede på, at sanktionerne hjalp. Russerne er så pressede, at de har lavet gasaftaler med Kina, på trods af at de slet ikke kan levere på grund af manglende forbindelse til Kina. Hvilke muligheder var der for at hjælpe folkestemningen i Ukraine i den rigtige retning?

Hvad angik Georgien, henviste Jacob Lund til en rapport om demokratiprocesen fra Europarådet. Den indeholdt gode observationer og bemærkninger om, hvad man skal være opmærksom på i forhold til Georgien.

Udenrigsministeren kunne godt forstå Jakob Ellemann-Jensens forvirring. Ministeren var blevet fejlciteret i ritzautelegrammet fra den 11. november. Det var dog blevet rettet få timer senere. Det er Danmarks opfattelse, at EU bør svare proportionalt med Ruslands adfærd. Hvis Rusland optrapper konflikten, bør EU stramme sanktionsregimet. Danmark mener, at situationen skal have en konsekvens for russerne, mens andre lande i EU mener, at man under ingen omstændigheder skal gå længere. Hvis sanktionerne skal skærpes, er det meget vigtigt, at det sker i enighed, og derfor ligger Danmark strategisk i midten – dog hælder Danmark mod den fløj, der ønsker yderligere stramninger. Danmark har i denne omgang haft et tæt samarbejde med Tyskland, Frankrig og Storbritannien om at klargøre de tiltag over for Rusland, som man kan skrue op og ned for. P.t. handler det om at udvide personlisten med en række nye personer, og man har også taget fat på de økonomiske sanktioner, hvor man også udvider i dybden med sektorer. Ministeren mente ikke, at det var klogt at sanktionere over for en hel sektor med undtagelse af våbenindustrien, som der er lukket helt ned for. I stedet er man enige om at tage det bid for bid og bevare noget ammunition i skuffen.

Ministerens pointerede, at jo strammere sanktionsregimet bliver, des sværere bliver det for EU-landene at enes, fordi de russiske gengældelser gør mere og mere ondt. Nogle europæiske lande er f.eks. meget afhængige af den russiske gas og frygter derfor en hård vinter. Der tegnede sig ikke længere et klart billede af, at de østeuropæiske lande bare vil have hårdere sanktioner, mens de andre lande er mere forbeholdne. Det var dog ministerens forventning, at EU kan stå sammen, og at udmeldingen fra EU vil være, at hvis Rusland eskalerer, gør EU det samme. Regeringen var enig i det spor. Som også fremhævet af Holger K. Nielsen, var der ikke meget andet at gøre. Man vil ikke ind i en militær konflikt, så sanktioner er redskabet.

Ministerens uddybede, at det var tydeligt for enhver, at der var et anspændt forhold mellem den ukrainske præsident og premierministeren. Arsenij Jatsenjuk er hårdere i retorikken over for russerne, men dilemmaet er, at hvis Rusland går ind i Ukraine, kan Ukraine ikke løse det militært. Russerne er meget stærkere, og det er svært at være regering i Ukraine, fordi befolkningen er enormt vrede på russerne. Der er 400.000 internt fordrevne, navnlig i det østlige Ukraine. Forventningen i befolkningen er, at det skal have konsekvenser for russerne, og regeringen er samtidig bevidst om, at der er grænser for, hvor langt man kan gå. Balancen er svær, for det er et demokratisk land, og når befolkningen begynder at trække i en retning, er det svært at stå imod. Et tegn på, at regeringen i Kijev står imod, er, at Kijev i øjeblikket forsyner hele det østlige Ukraine med varme, gas og elektricitet uden at få betaling. Hvis man ikke gør det, kan Rusland spille propagandakortet, og det vil samtidig have store humanitære konsekvenser for de mange mennesker på flugt. Det sagde noget om, at regeringen var ansvarlig og ønsker en redelig løsning. Man kan frygte, at Rusland har en interesse i at destabilisere ukrainerne på langt sigt og presse dem væk fra reformer og fra EU.

Ministerens havde også været på besøg i den russisktalende region Odessa, hvor mange frygter en russisk invasion. Der var ikke noget aktuelt trusselsbillede, men situationen var meget skrøbelig.

Det var ministerens forståelse, at sanktionerne gør mere og mere ondt på Rusland og afføder intern kritik af Putin og offentlige diskussioner. Det er dyrt for Rusland, og man kan håbe på, at debatten kan flytte den russiske opinion, men det så svært ud.

Hvad angår Georgien, sagde ministeren, at han havde mødtes med ngo'er af forskellig slags. Det overordnede indtryk var, at der er sket et klart fremskridt på menneskerettighedsområdet. Det ændrer dog ikke på, at der stadig er bekymrende sager. Ministeren havde taget dem op igen med premierministeren og havde også fremført nogle budskaber på vegne af EU. Georgien ville også blive taget op på et møde i EU den følgende mandag. Ministeren fremhævede, at det er et stærkt EU-instrument, at man har lagt en sti ud med en gulerod om en aftale med samhandel på betingelse af demokratisering af Georgien.

Jakob Ellemann-Jensen var enig i, at man skal undgå en militær konfrontation, men også i, at Rusland ikke ønsker en fredelig løsning. Meldingen fra NATO om, at russisk personel og materiel den 12. november havde bevæget sin ind i Ukraine var vel at sidestille med en invasion. Mente ministeren, at meldingen var rigtig? Hvis ja, var det så ikke på tide at stramme sanktionerne yderligere?

Nikolaj Villumsen påpegede, at ministeren ikke havde svaret på, om Danmark vil afvise at sende våben til Ukraine. Det håbede han. Hvad drøftede man i øvrigt i FN angående Ukraine? Og ville man fra dansk side arbejde for, at FN kommer mere på banen og se på muligheden for at indsætte fredsbevarende styrker? Hvis Rusland har en langsigtet strategi om destabilisering, handler det om at få stoppet kamphandlinger. I den forbindelse vil det være FN og ikke EU, der er vejen frem.

Udenrigsministeren mente, at hvis man bringer sagen for Sikkerhedsrådet, hvor Rusland har veto, giver man Rusland for meget indflydelse. Han troede mere på OSCE som en multilateral ramme uden vetoret til et land, men med mulighed for en afbalanceret forhandlingsposition. Det er også det spor, Danmark støtter. Ham bekendt var der ingen, der havde planer om at sende våben til Ukraine.

Jakob Ellemann-Jensen gentog sit spørgsmål om, hvorvidt ministeren havde tillid til NATO's melding.

Udenrigsministeren troede bestemt på NATO's melding. Også fra andre kilder lød det, at der var blevet oprappet, og det var desværre ikke kun våben og materiel, men også tropper. Det var en eskalering, og derfor forventede han en udvidelse af sanktionslisten.

Der var usikkert, hvad der ville blive resultatet af mødet, men man ville formentlig kigge på økonomiske sanktioner.

3. Mellemøsten/Gaza

– *Politisk drøftelse/(Evt.) rådskonklusioner*

Rådsmøde 3346 – bilag 2 (samlenotat side 8)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (14) – bilag 73 (side 33, senest behandlet i EUU 10/10-14)

Rådsmøde 3332 – bilag 1 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde udenrigsanliggender 15/8-14)

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at Rådet vil drøfte den aktuelle situation i Mellemøsten og tage udgangspunkt i den redegørelse, som EU's nye udenrigsrepræsentant, Federica Mogherini, vil give om sit besøg i sidste uge hos parterne. Det står allerede klart, at det ikke bliver en opmuntrende redegørelse. Det kan jeg konstatere efter mit besøg i Israel og Palæstina i sidste uge. Tilliden mellem de to parter er på et lavpunkt - et meget lavt et af slagsen - og udviklingen på jorden er yderst bekymrende. Særlig i Østjerusalem er situationen anspændt. Israel er siden Gazakonflikten kommet med en række bosættelsesudmeldinger i kontroversielle områder i Østjerusalem. EU og jeg selv har fordømt dem. I den seneste tid er volden eskaleret med flere dødsfald til følge.

På min tur kunne jeg konstatere, at konflikten har to helt overordnede og centrale problemstillinger, hvorfra alle de øvrige utallige konfliktpunkter stammer. Den første er, at Israel p.t. ikke har politisk vilje til at indgå i reelle forhandlinger om fred. Den anden er, at palæstinenserne ikke fremstår samlet og derfor ikke kan stille med en samlet forhandlingspart over for omverdenen, herunder Israel. Begge problemstillinger bruges til gensidige bebrejdelser og er ren gift for en genoptagelse af fredsforhandlingerne. Ligeledes giver de svære betingelser for forhandlingerne i Cairo om en holdbar våbenhvile i Gaza, som på egyptisk foranledning er midlertidigt indstillede på grund af et terrorangreb i det nordlige Sinai sidst i oktober.

Jeg besøgte også Gaza som den anden udenrigsminister fra EU efter de meget blodige angreb i juni måned. Israels blokade af Gaza siden 2007 omfatter varer og personer og har skabt en grundlæggende humanitær, udviklingsmæssig og rettighedsmæssig krise. Gazakonflikten i sommer betød, at 20.000 boliger blev ødelagt. Derudover har 40.000 boliger behov for reparationer. Mere end 100.000 mennesker er fortsat internt fordrevne og har ingen andre udsigter end at blive boende hos værtsfamilier eller i opsamlingslejre. Derudover er infrastruktur som vand, el og veje blevet ødelagt, og mange private virksomheder har fået ødelagt produktionsapparatet. Der udestår derfor en omfattende genopbygning af infrastruktur i kommunerne, reparationer og genopbygning af private hjem, ligesom der er behov for støtte til genstart af virksomheder. Den danske regering bevilgede på den baggrund yderligere 25 mio. kr. i humanitær bistand til Gaza i sidste måned. Danmark har tidligere i 2014 allokeret 36,5 mio. kr. til humanitære indsatser i Palæstina og for palæstinensere i regionen. Dertil kommer et kernebidrag på 90 mio. kr. til FN's Organisation for Palæstinaflygtninge (UNRWA). Sidstnævnte er meget aktiv og gjorde et meget overbevisende indtryk i Gaza.

Danmarks og andre landes ekstraordinære bidrag kan og skal ikke blive en sovepude for de ansvarlige. Uden en politisk løsning både i forhold til Israel og internt på den palæstinske side vil det ikke være muligt at skabe et levedygtigt samfund. Følelsen af isolation, frustration og skuffelse over det internationale samfund er steget kraftigt i Gaza i de seneste måneder. Israels ødelæggende blokade af Gaza må derfor ophøre – og samtidig må der selvsagt tages de nødvendige skridt til at indlede en afmilitarisering af Gaza. De udsatte forhandlinger om en holdbar Gazavåbenhvile må derfor genoptages snarest muligt.

Det kræver en kraftanstrengelse, hvis fredsprocessen skal komme ud af det limbo, den i øjeblikket er i. Det er vanskeligt at se, hvordan parterne af sig selv skal tage de nødvendige skridt – så havde de nok gjort det allerede. Men det er omvendt nødvendigt, at de meget voldsomme spændinger, som vi oplever nu, særlig i Østjerusalem, bliver håndteret rigtigt. Det er mit håb og min ambition, at EU kan gøre mere og gøre det bedre end hidtil. Det er tydeligt, at udviklingen har bragt EU-landene tættere på hinanden. Der synes at være en erkendelse af, at man ikke blot kan lade stå til.

Jeg tror ikke, at EU kan sætte sig for bordenden og tvinge en løsning igennem. Det har USA sådan set forsøgt flere gange. Og EU har hjulpet til hver gang. Hver gang er det endt uden resultat. Men jeg tror, at EU må komme tydeligere på banen over for parterne - både med gulerod og stok. Det er vigtigt, at det bliver et samlet EU, der gør det. Derfor vil jeg tro, at EU særlig kan og bør fokusere på bosættelserne. De er ødelæggende for fredsmulighederne, fordi bosættelserne splitter Palæstina op i stumper, og fordi de efterlader et indtryk af, at Israels regering ikke har en reel fredsvilje. Jeg håber derfor, at den kommende rådsdrøftelse vil føre til, at vi i EU gør os klar til at tage et større ansvar. Det er nemlig ikke en løsning at lade de to befolkninger i stikken.

Jakob-Ellemann Jensen spurgte, om den danske indsats også inkluderer justeringerne i finansaftalen, som skulle medføre ekstra penge til Det Danske Hus i Ramallah. I udvalget havde man tidligere drøftet, at EU tilsyneladende i årevis har finansieret løn til embedsmænd, der ikke har været på arbejdet i flere år. Fandt det stadig sted? Hvis ja, måtte man gøre noget ved det.

Holger K. Nielsen var enig i, at der var tale om en bekymrende udvikling, men savnede en plan for, hvad EU vil gøre. Vil EU fremføre en klarere fordømmelse af bosættelserne efter rådsmødet? Og vil EU sige til Israel, at det vil få konsekvenser, hvis de ikke stopper bosættelsespolitikken? Og vil man inddrage de handelspolitiske instrumenter? Den manglende transparens i den palæstinensiske administration, som Jakob Ellemann-Jensen henviste til, var han bekendt med. Israel har ikke vilje til fred, og palæstinenserne er splittede - det udgør to væsentlige problemer. Efter hans mening skabte det første det andet. Splittelsen blandt palæstinenserne skyldes, at de moderate palæstinensere konstant er blevet undermineret af den israelske regering. Abbas har ikke kunnet levere noget til befolkningen, hvilket betyder, at Hamas er blevet styrket. Folk er trætte af dem, men Israels aggression er blevet en løftestang for Hamas. De moderate og Abbas er uden indflydelse, og derfor er det afgørende med en politik, der styrker ham. Holger K. Nielsen mente, det ville være et vigtigt skridt at anerkende Palæstina som stat, som Abbas har bedt om. Sverige havde allerede gjort det.

Nikolaj Villumsen sagde, at der var mulighed for en positiv udvikling på grund af samlingsregeringen i Palæstina, der betyder, at man kan afholde et valg, få en samlet palæstinensisk stemme og dermed indlede en fredsproces. Det dårlige scenario var, at Israel lykkes med deres provokationer. Hvis man starter en ny intifada, kan det være, at de moderate kræfter i Palæstina kaster håndklædet i ringen eller ikke kan kontrollere situationen længere, og så vil rigtigt mange mennesker dø. Hvis man ønskede den positive udvikling, måtte man lægge pres på Israels handelsrelationer til EU. Signalerne fra udenrigsministeren var dermed positive. Det var der god anledning til at gøre, idet blokaden var et klart brud på Israels forpligtelser. Det gav grund til at stoppe associeringsaftalen med EU, der bygger på, at Israel opfører sig ordentligt.

Regeringen havde sagt, at man som EU-land ikke kan anerkende Palæstina, før alle andre gør det. Sverige havde nu valgt at anerkende Palæstina, og samtidig havde EU's nye udenrigsrepræsentant sagt, at det ikke ligger inden for EU's kompetence at anerkende Palæstina. Det er en syret situation, at Danmark ikke vil anerkende Palæstina, fordi EU skal gøre det, men EU kan ikke gøre det. Hvorfor ville regeringen ikke anerkende Palæstina, som svenskerne havde gjort det, og hvad gik presset på den israelske regering mere præcist ud på?

Udenrigsministeren sagde til Jakob Ellemann-Jensen, at pengene til Det Danske Hus i Ramallah, der indgår i Finanslovsforhandlingerne, kommer oven i den finansiering, han havde nævnt. Ministeren var enig i, at situationen med embedsmændene havde været helt grotesk. Grunden til, at man var havnet i en situation med en dyb konflikt mellem Hamas og Fatah, var, at EU havde givet støtte til en slags statsdannelse for palæstinenserne, så de kunne forberede forvaltningen af Vestbredden og Gaza. Så sker det, at Hamas vandt valget i Gaza i 2007, og smider alle Fatah-embedsmændene ud og ansætter deres egne. Men EU vil ikke finansiere dem, fordi det foregår på den måde. På den anden side vil EU heller ikke stoppe finansieringen af Fatahembedsmændene, fordi man håber, at situationen kun er midlertidig. Og så ender man altså i en uacceptabel situation, hvor man finansierer de embedsmænd, der er sendt hjem.

Ministeren mente, at Abbas gør meget for freden, men at han samtidig har meget lidt lyst til at tage det fulde ansvar for Gaza og for at rydde op og genopbygge. Der er brug for et kompromis, så det ikke er enten, eller i forhold til om det er Fatah- eller Hamasembedsmænd. Over for Abbas havde han rejst problemet med ikke at ville tage fulde ansvar og svaret var, at det var fordi, Hamas ikke ville, og at han ikke kunne udskrive valg, uden at Hamas indvilliger.

Ministeren var enig i, at der ikke er anden vej end at finde en forhandlet løsning mellem Fatah og Hamas. Hamas må afskrive terror, og Fatah må gå med til afholde et parlamentsvalg for hele området – både Vestbredden og Gaza - og få en regering, der er folkevalgt, og som vil kunne stille krav til Israel ved forhandlingsbordet.

Ministeren så frem til at anerkende Palæstina, når en regering kan overtage styringen med området, og når der er en realistisk fredsaftale for statens overlevelse. Rent juridisk er der ikke noget i vejen for, at det enkelte land anerkender Palæstina, men der var en politisk pointe i, at EU gør det samlet. Til Holger K. Nielsen sagde ministeren, at man kan bruge bosættelserne til at presse Israel til at genoptage fredsforhandlingerne. I modsætning til ukrainesagen har EU haft svært ved at finde fælles fodslag i Mellemøstkonflikten,

På Nikolaj Villumsens spørgsmål svarede ministeren, at handelspolitikken er EU-ressort, hvilket betyder, at Danmark ikke kan gå enegang. Der er en privilegeret handelsaftale mellem Israel og EU, men dens fulde potentiale er ikke udnyttet, idet den grundet bosættelsespolitikken blev sat i stå i 2008. EU har listet de israelske virksomheder, der er aktive inden for bosættelsesområdet, og lavet guidelines, så europæiske virksomheder kan undgå at samarbejde med dem, der bidrager aktivt i bosættelsesområderne. Der findes dog ingen lovbaserede regler for det. Det var ministerens indtryk, at det havde lagt et stort pres på Israel. Hvis man anerkender Palæstina, kan det give Abbas rygstøtte, men det er ikke noget, Israel bliver stærkt påvirket af. Ministeren forventede stærkt sprogbrug på det kommende rådsmøde angående Israels bosættelsespolitik. Det var nødvendigt, og ministeren havde heller ikke lagt fingre imellem, da han var i Israel. Bosættelsespolitikken underminerer fredsprocessen, og den problematik skal et samlet EU have fokus på.

Jakob Ellemann-Jensen påpegede det groteske i, at den midlertidige situation viste sig at være mere permanent her 7 år efter. Hvis man stadig betalte embedsmændene, ville han anbefale, at man brugte pengene til noget andet.

Holger K. Nielsen anerkendte, at det ville være et stort skridt fremad, hvis et samlet EU anerkender Palæstina, men det var jo ikke på dagsordenen. Sverige var gået enegang, og han syntes, det var vigtigt at støtte Sverige for at få en europæisk diskussion. Han håbede, at Danmark ville optræde proaktivt. Det var selvfølgelig langt det bedste, hvis man med tiden kunne få en samlet anerkendelse fra alle lande i EU.

Nikolaj Villumsen var helt enig med Holger K. Nielsen i, at Danmark bør bakke op om Sverige og dermed om det, som de moderate kræfter i Palæstina har arbejdet for. De har ikke fået nogen succes med det, de gør, og det gør det svært for dem at få folkelig opbakning. Udenrigsministeren siger, at man ikke kan anerkende den nuværende regering, men det var jo en samlingsregering, som godt nok består af bureaukrater, men som man er blevet enige om for at kunne afholde valg. Den danske regering havde på den anden side valgt at anerkende regeringen i Kijev, som reelt var etableret i strid med den ukrainske forfatning. Så hvorfor havde man problemer med at anerkende en samlingsregering, der ham bekendt ikke stred imod den palæstinensiske forfatning? Man kan vælge ikke at gøre det for ikke at provokere Israel, men han var uenig i, at man skal tage det hensyn, fordi israelerne agerer dumt. Ministeren havde sagt, at han forventede et skarpt sprogbrug på det kommende møde i forhold til bosættelserne, men ville det få konsekvenser for Israel?

Lars Barfoed sagde, at han bakkede op om udenrigsministerens position. Han mente – modsat Nikolaj Villumsen – at det vil være ødelæggende for processen og et signal til de ekstreme kræfter i Palæstina, hvis man anerkender Palæstina på et tidspunkt, hvor Hamas netop har sendt raketter ind over Israel, og hvor Hamas bestemt ikke anerkender Israels ret til at eksistere. Der skal lægges pres på begge parter for, at de forhandler sig frem til en løsning. Der vil ikke blive lagt pres på Palæstina, hvis forskellige europæiske lande og helt uden koordination i EU giver sig til at anerkende landet. Hvis man presser parterne til at forhandle, kan man forhåbentlig ende med en palæstinensisk stat, som EU kan anerkende.

Udenrigsministeren ville det fremskredne tidspunkt taget i betragtning ikke gentage sig selv omkring hele Israel-Palæstina-dossieret. Han var orienteret om, at der ville være lejlighed til at diskutere det i Folketingssalen, og det ville han se frem til.

Til Jakob Ellemann-Jensen sagde han, at han var optimistisk over for de forhandlinger, som skal føre til, at EU kan finansiere et sæt fungerende embedsmænd i Gaza. Alt andet var uholdbart.

4. EDA-budget, CSDP-operationer og sikkerhedssituationen i nærområdet

– *Politisk drøftelse/Rådskonklusioner*

Rådsmøde 3346 – bilag 1 (samlenotat side 1)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Libyen

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3346 – bilag 3 (supplerende samlenotat side 2)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Bosnien-Hercegovina

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3346 – bilag 3 (supplerende samlenotat side 5)

Udenrigsministeren: Det forventes, at drøftelsen af situationen i Bosnien-Hercegovina vil have to hovedomdrejningspunkter. For det første situationen efter valget i oktober. Resultatet er nu kendt, men regeringer på statsligt og entitetsniveau er endnu ikke dannet. For det andet vil vi tage hul på drøftelserne af et tysk-britisk forslag om, hvorledes der kan opnås fremdrift i Bosnien-Hercegovinas EU-spor, herunder ikrafttrædelsen af stabiliserings- og associeringsaftalen ved at udbrede reformdagsordenen med Bosnien-Hercegovina. På rådsmødet i december forventer man rådskonklusioner om Bosnien. Fra dansk side er vi positivt indstillede over for det britisk-tyske forslag og lægger vægt på, at lederne i Bosnien tager ansvar for en reformdagsorden, der kan få landet på økonomisk ret køl og sikre fremskridt på den europæiske vej.

Holger K. Nielsen sagde, at en delegation fra Folketinget på en rejse til Bosnien i september måned havde konstateret, at situationen var afsindig vanskelig. Kunne ministeren sige mere om det britisk-tyske forslag? Går det på, at man vil sætte målsætninger for, hvilke reformer der skal igangsættes? Reformpolitikken var gået helt i stå, fordi Republika Srpska og regeringen i Sarajevo var uenige og ikke kunne få den føderale sammenhæng til at fungere. Ville man sætte tommelskruerne på og sige, at de skal gøre sådan og sådan, ellers vil man stoppe forhandlingerne?

Udenrigsministeren uddybede, at EU-initiativet indeholdt tre faser. For det første skal de politiske partiledere underskrive en langsigtet skriftlig forpligtelse til at implementere en række nødvendige reformer, som skal gøre landet klar til EU. Det gælder navnlig implementeringen af den såkaldte Sejdic-Finci-afgørelse. De skal også indvillige i, at EU udarbejder en reformdagsorden for Bosnien-Hercegovina med fokus på Københavnskriterierne og den nylige vækst- og beskæftigelsespagt, der har til formål at modernisere den stagnerende økonomi. I anden fase skal EU aktivere en stabilitets- og associeringsaftale, og når man har konstateret de første fremskridt, vil Rådet invitere Bosnien-Hercegovina til at søge om EU-medlemskab. Den tredje fase starter, når en række centrale reformer er fuldt implementeret og Rådet beder om Kommissionens holdning til EU-ansøgningen.

Nikolaj Villumsen havde været valgobservatør i landet, og han kunne skrive under på, at der var behov for at det ændre problem, som Sejdic-Finci-dommen forholder sig til. Sagens kerne er, at Daytonaftalen delte landet meget sekterisk op i kroater, bosniere og serbere. I det område, hvor han havde været valgobservatør, var der ni afstemninger, fordi området havde været internationalt område. Folk bliver i forbindelse med afstemningerne tvunget til at vælge, om de betragter sig selv som serbere, kroater eller bosniere. Sejdic og Finci er henholdsvis en roma og en jøde og kan f.eks. ikke stille op til præsidentposten i Bosnien, fordi de falder uden for de tre kategorier. Problemet var altså, at Daytonaftalen havde skabt fred, men også et sekterisk system. Det var svært at ændre, fordi aftalen var skrevet ind i landets forfatning. Desværre er det også sådan, at den sekteriske opdeling er en meget stor fordel for de partier, der orienterer sig meget sekterisk, for hvis man er det dominerende serbiske parti, har man stor fordel af, at alle serbere er tvunget ind under den paraply. Det fordrer korrupsion og medfører, at der er 150 ministre og under 4 millioner mennesker i landet. Han opfordrede til, at Bosnien får hjælp fra Danmark og det internationale samfund.

7. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

8. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 3347 (almindelige anliggender inkl. samhörighed) den 18.-19. november 2014

Udenrigsministeren ville forelægge de væsentligste punkter på rådsmødet vedrørende almindelige anliggender den 18.-19. november. Alle punkterne var til orientering.

1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 18.-19. december 2014 (kommenteret dagsorden)

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3347 – bilag 1 (sammenfatning side 2)

EUU alm. del (14) – bilag 83 (fortroligt) (udkast til kommenteret dagsorden) (papiromdelt på Det Europæiske Råd 18-19/12-14 – bilag 1, dfto.ft.dk)

Udenrigsministeren: Den kommenterede dagsorden for mødet i Det Europæiske Råd den 18.-19. december vil blive præsenteret, og Rådet ventes at tage den til efterretning. Som vanligt finder substansdrøftelsen af dagsordenen for mødet i Det Europæiske Råd først sted på vores møde den 16. december umiddelbart forud for topmødet.

Jeg forventer, at mødet i december vil blive domineret af de økonomiske emner. Den nye kommissionsformand har annonceret en plan, der skal sikre 300 mia. euro i investeringer, som kan være med til at puste liv i økonomien. Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank har nedsat en arbejdsgruppe, der skal komme med forslag til europæiske investeringsprojekter, herunder også brugen af private midler. Jeg forestiller mig, at der i pakken vil være fokus på projekter inden for infrastruktur, f.eks. det europæiske energinet, der styrker energisikkerheden. I regeringen støtter vi op om processen og vil tage stilling, når vi har set et forslag.

Herudover forventer man en mere generel drøftelse af den økonomiske situation i EU. Jeg forventer, at drøftelsen bl.a. vil tage afsæt i Kommissionens årlige vækstundersøgelse, som vil blive præsenteret på mødet. Afhængigt af udviklingen vil Det Europæiske Råd også drøfte aktuelle udenrigspolitiske emner, herunder håndteringen af ebola.

Pia Adelsteen sagde, at økonomer havde foreslået, at nogle lande træder ud af euroen midlertidigt og får mulighed for at devaluere. Hvad var ministerens mening om det? Man ser gang på gang, at det ikke går som forventet med væksten i EU. Var der noget nyt om at øge væksten, eller kommer de 300 mia. euro slet ikke til at flytte noget, fordi man har en forkert konstruktion omkring euroen?

Udenrigsministeren havde ikke hørt om et forslag om, at nogle lande skulle træde ud af euroen. Vækstplanen var i høj grad baseret på private midler, men man diskuterer, hvordan man også kan benytte offentlige midler til at igangsætte væksten – f.eks. via forskellige former for garantier, risikoafdækninger etc. Man har fokus på investeringer, fordi de skaber job på den korte bane og også er gode for EU's konkurrenceevne på den lange bane. Hvis EU bruger flere midler på at investere i infrastruktur, uafhængig energi, forsk-

ning etc. og færre midler på bevidstløs støtte til landbruget, mente han, at EU vil stå stærkere. Man afventede en mere konkret plan for investeringerne.

Pia Adelsteen uddybede, at økonomerne mente, at der grundet euroens konstruktion ikke kommer vækst, uanset hvor mange milliarder man bruger. Det er spild af penge.

Nikolaj Villumsen sagde, at den strenge økonomiske politik ikke havde fået gang i beskæftigelsen, og at Danmark bør arbejde for at få gang i økonomien. Det var interessant, at Italien og Frankrig havde sagt, at de ikke vil følge eurokriterierne - og havde fået lov til det. Man lader altså nu lande slippe for at følge eurokriterierne. Det fandt han positivt og mente, at Danmark bør støtte en politik, der skaber arbejdspladser, grøn omstilling og energiafhængighed.

Udenrigsministeren ville undlade at kaste sig ud i en diskussion om euroen, om end det var fristende. Dog ville han sige, at det ikke er euroen, der er skyld i den manglende vækst. I eurolandet Tyskland har man opnået den største vækst ved at gennemføre nationale reformer. Han syntes, investeringspakken var en god idé, og det var godt, at Danmark forsøgte at sætte så mange fingeraftryk på den som muligt.

2. Præsentation af rule of law-mekanismen

– *Politisk drøftelse*

KOM (2014) 0158

Rådsmøde 3347 – bilag 1 (sammenfatning side 4)

KOM (2014) 0158 – bilag 2 (Europaudvalgets udtalelse til Kommissionen af 15/5-14)

KOM (2014) 0158 – bilag 3 (Kommissionens svar på Europaudvalgets udtalelse)

EUU alm. del (12) – bilag 262 (fællesbrev til Kommissionsformanden vedr. monitorering af grundlæggende værdier i EU)

EU-note (13) – E 16 (note af 13/3-14 om retsstatsprincippet)

Udvalgsmødereferat:

EUU alm. del (13) – bilag 393 (side 778, senest behandlet i EUU 14/3-14)

Udenrigsministeren: Det næste punkt på dagsordenen er retsstatsprincippet i EU. Det er en vigtig sag, som handler om, hvordan vi beskytter EU's grundlæggende værdier. Det er også en følsom sag, som vækker stærke følelser i mange medlemslande.

I marts i år forelagde jeg den meddelelse om en ramme for beskyttelsen af retsstatsprincippet i EU, som netop var blevet vedtaget af Kommissionen. Kommissionens meddelelse var bl.a. en reaktion på et brev, som den daværende danske udenrigsminister sammen med sine hollandske, finske og tyske kollegaer havde skrevet til kommissionsformanden i marts 2013. Brevet indeholdt en opfordring til at se på mulighederne for en bedre monitorering af og dialog om beskyttelsen af EU's grundlæggende værdier, demokrati og retsstatsprincipper i medlemslandene.

På rådsmødet skal vi drøfte, hvordan Rådet kan få en rolle i forhold til retsstatsprincipperne i EU. Fra dansk side har vi foreslået, at Rådet bl.a. skal kunne afholde tematiske drøftelser om specifikke emner i relation til retsstatsprincippet eller best practices fra udvalgte lande, hvilket der synes at være tilslutning til. Ideen er, at man gennem tematiske drøftelser får taget hul på nogle svære overvejelser uden at udstille enkeltlande direkte. Der pågår også drøftelser om, hvorvidt Rådet i særlige tilfælde skal kunne drøfte mere specifikke problemer i enkeltlande. Sådanne drøftelser vil have en anden karakter, og her er der stadig betydelig modstand fra nogle lande.

Pia Adelsteen gjorde opmærksom på, at de skeptiske lande mente, at EU ikke havde kompetence til at stille forslaget. Var der lavet en dansk vurdering af det?

Nikolaj Villumsen fandt retsstatsprincippet yderst relevant i forhold til Ungarn. Udvalget havde besøgt landet, og situationen var bekymrende. EU har ikke været i stand til at lægge pres på landet, og Europarådet har også været forbeholdent. Det sker formentlig, fordi nogle af de samme lande, der siger, at det ikke ligger under EU's kompetence, siger i Europarådet, at Europarådet ikke skal bruge sin tid på at kritisere EU-lande. Man kan risikere, at det tjener til inspiration i andre lande, at Ungarn slipper af sted med at krænke

menneskerettighederne. Det initiativ, ministeren omtalte, var derfor positivt. Hvordan forventede han, at det ville gå med det?

Jakob Ellemann-Jensen spurgte, hvorvidt man havde fulgt op på det brev om retsstatsprincippet, som Danmark i samarbejde med Finland, Holland og Tyskland havde sendt i 2013, og på den politiske udtalelse, som udvalget havde sendt i foråret. Skal en EU-retsstatsmekanisme vedtages ved enstemmighed? Det ville formentlig gøre det vanskeligt.

Udenrigsministeren svarede Jakob Ellemann-Jensen, at hele diskussionen var en opfølgning på det nævnte brev. Princippet var enstemmighed, hvilket gjorde det noget vanskeligere. Over for Pia Adelsteen fastslog ministeren, at der var retsgrundlag for initiativet, fordi Kommissionen og Rådet i henhold til artikel 7 allerede har kompetence til at indføre meget indgribende sanktioner. Ministeren syntes, at en politisk aftale ville være elegant i stedet for at bruge atombombeløsningen og fratage et medlemsland stemmeretten i Rådet. Initiativet udstiller ikke enkeltlande, og alle lande har en interesse i at diskutere det, før man står i en situation, hvor et land har bevæget sig i en hel gal retning.

Pia Adelsteen mente, at mange vil synes, at det er fint at nå til enighed om en mellemmekanisme i stedet for en atombombeløsning. Men hvad havde man forestillet sig, hvis der skal være enstemmighed, og man ikke kan nå til enighed om en mellemmekanisme? Så kommer der jo ikke til at ske noget, og artikel 7 i traktaten bliver ikke brugt.

Nikolaj Villumsen pointerede, at Ungarn havde fået hårde straffe for ikke at følge europolitikken, mens det var uden konsekvenser at krænke menneskerettigheder.

Holger K. Nielsen syntes, det var vigtigt med en fast procedure for retsstatsprincippet. I forbindelse med EU's sanktioner mod Østrig i 2001 var der kaos og ingen fastlagt procedure – det mindede om et møde i Socialistisk Folkepartis hovedbestyrelse.

Formanden spurgte, om ministeren kunne kommentere landepositionerne i forhold til retsstatsprincippet.

Udenrigsministeren sagde, at han gerne ville komme ind på landepositioner, men for lukkede døre. Han kunne konstatere, at der i udvalget var enighed om det hensigtsmæssige i at have en fast procedure. Det betyder, at man kan rettidigt kan hive fat i et land, der er på vej ud ad en tangent. Han understregede over for Nikolaj Villumsen, at det har en konsekvens, hvis man forbryder sig mod reglerne, men man kunne godt ønske sig en politisk mere forebyggende proces. Til Pia Adelsteen sagde han, at han ikke havde opgivet håbet om enighed. Politik er kompromiserne kunst, og det var for tidligt at udelukke, at det kan lykkes. At man ikke tyer til artikel 7 med det samme, er ikke det samme, som at den ikke har en betydning.

Formanden bad ministeren om at uddybe landepositionerne for lukkede døre.

- L** **Udenrigsministeren** sagde, at de lande, som især stritter imod ikke overraskende er Ungarn, men også Litauen. De andre havde man en forhåbning om at kunne lirke. Litauen plejer man at kunne tale med, og man kan måske opnå en løsning, hvis Ungarn kommer til at stå helt alene.

Pia Adelsteen spurgte, hvad Litauens problem var.

Udenrigsministeren sagde, at de ungarske argumenter under sidste drøftelse var, at EU ikke skal blande sig, og at man var nervøs for at blive hængt ud, hvis man ikke kan leve op til kravene. Til det var svaret: Jamen, det er jo EU-lovgivning. Stenen i skoen for Litauen er, at man her kan få kritik for ikke at behandle sit russiske mindretal i henhold til EU's regler.

3. Opfølgning til Det Europæiske Råd den 26.-27. juni 2014: Den strategiske dagsorden – energi og klima

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3347 – bilag 1 (samlenotat side 6)

EUU alm. del (14) – bilag 82 (note vedrørende den strategiske dagsorden - energi og klima (rådsmøde 3347 almindelige anliggender - opfølgning til DER d. 26-27/6-14)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (14) – bilag 73 (side 42, senest behandlet i EUU 10/10-14)

EUU alm. del (14) – bilag 40 (side 1265, vækstkapitlet senest behandlet i EUU 26/9-14)

Udenrigsministeren: Formandskabet har som bekendt igangsat en proces, hvor Rådet for Almindelige Anliggender en gang om måneden drøfter et af de fem kapitler i den strategiske dagsorden, der blev vedtaget af Det Europæiske Råd i juni. På det kommende rådsmøde vil kapitlet om klima og energi være på dagsordenen.

Det er forventningen, at drøftelsen vil basere sig på en status over de indeholdte områder i kapitlet. Der er særlig fokus på energipriser, energisikkerhed og klimadagsordenen. Et vigtigt element er selvfølgelig 2030-rammen, som blev vedtaget af Det Europæiske Råd i oktober 2014.

Hvis jeg skal sige det kort, vil vi fra dansk side fortsat fremhæve argumentet om, at grøn energi ikke er en hindring for økonomisk vækst, men snarere en forudsætning herfor. Grøn energi vil samlet set bidrage til øget energisikkerhed, konkurrencedygtighed og vækst i Europa.

Formandskabet ventes i december at udarbejde en samlet rapport til Det Europæiske Råd på baggrund af Rådets drøftelser om de fem kapitler i den strategiske dagsorden.

4. Styrkelse af interinstitutionel årlig og flerårig programmering

– *Orientering*

Rådsmøde 3347 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Udvalgsmødereferat:

Rådsmøde 3341 – bilag 5 (skriftlig forelæggelse af 16/10-14)

Udenrigsministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt, men modtog spørgsmål.

Jakob Ellemann-Jensen havde forstået det således, at man fastlægger nogle samarbejdsprocedurer for Rådet, Parlamentet og Kommissionen. Timmermanns får en markant rolle i forhold til nærhedsprincippet, og man vil sikre en større inddragelse af medlemslandene. Det skulle vedtages i Rådet, men ville regeringen præsentere det i Europaudvalget? Og hvilke tanker gjorde regeringen sig om en ny proces?

Udenrigsministeren bekræftede, at den nye vicepræsident for Kommissionen skulle kigge på nærhedsprincippet. Dertil kommer, at Rådet foretager fem strategiske prioriteringer. På det seneste rådsmøde for almindelige anliggende fik formandskabet mandat til at indlede en dialog med Kommissionen og Europa-Parlamentet om den årlige og flerårige programmering af lovgivningsarbejdet. Det handler om, hvad EU skal fokusere på i 2015 og i de kommende år, og det var forventningen, at Rådet ville få en afrapportering fra formandskabets dialog med de to andre institutioner og have en indledende drøftelse af lovprogrammeringen for 2015. Drøftelsen vil basere sig på et netop udsendt brev fra Kommissionen – et såkaldt letter of intent – som er Kommissionens først udmelding om de forventede elementer i arbejdsprogrammet for 2015. Kommissionen havde tilkendegivet, at arbejdsprogrammerne ville være i overensstemmelse med kommissionsformandens plan for den nye Kommission og de strategiske prioriteringer. Det er forventningen, at Kommissionens arbejdsprogram for 2015 bliver vedtaget af kommissærkollegiet ultimo december.

Jakob Ellemann-Jensen forstod det således, at regeringen vil præsentere det for udvalget forud for møde i december. Men forventede man, at det ville give anledning til en ny proces for Rådet?

5. Udkast til Rådskonklusioner om sjette samhørighedsrapport om økonomisk, social og territorial samhørighed

– *Rådskonklusioner*

KOM (2014) 0473

Rådsmøde 3347 – bilag 1 (samlenotat side 10)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Samhørighedspolitikken og midtvejs gennemgangen af EU 2020 strategien

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2014) 0130

Rådsmøde 3347 – bilag 1 (samlenotat side 12)

KOM (2014) 0130 – bilag 1 (Regeringens indspil af 31/10-14 til Kommissionens midtvejs evaluering af Europa 2020-strategien)

Rådsmøde 3342 – bilag 3 (henvendelse af 21/10-14 fra DI: DI's hørings svar til EU-Kommissionens offentlige høring om Europa 2020-strategien)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. (Evt.): Status for vedtagelsen af partnerskabsaftaler og operationelle programmer (OP'ere)

- Behandling af OP'ere, som ikke kan vedtages ved udgangen af 2014: indvirkning på vedtagelsesprocedure og finansielle aspekter (herunder behandlingen af 2014 - forpligtelser) og relateret timing

– *Orientering*

Rådsmøde 3347 – bilag 1 (samlenotat side 14)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

8. Anvendelse af art. 10 i Protokol nr. 36 om overgangsbestemmelser

– *Status*

Rådsmøde 3347 – bilag 1 (samlenotat side 16)

EU-note (12) – E 41 (EU-note af 11/6-13 om Storbritanniens beslutning om retsforbehold)

Udvalgsmødereferat:

EUU alm. del (14) – bilag 73 (side 44, senest behandlet i EUU 10/10-14 – ingen omtale)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt, men besvarede spørgsmål fra udvalget.

Jakob Ellemann-Jensen sagde, at Storbritanniens genindtræden i retsakter på området for retlige og indre anliggender kunne blive meget relevant for Danmark i forbindelse med den lovede folkeafstemning om retsforbeholdet. Han fandt det bekymrende, at der ikke er enstemmighed om Storbritanniens genindtræden, for Lissabontraktaten siger, at man selv skal have mulighed for at vælge, hvor man vil træde ind. Hvad vil det få af betydning for Danmark i forhold til de områder, som Danmark forhåbentlig vælger til? Man nævnte også risiko for operationelle huller. Hvad var det for nogle, og hvad kunne de komme til at betyde?

Udenrigsministeren var glad for at kunne sige, at der netop var opnået enighed i Rådet angående Storbritanniens genindtræden i enkelte retsakter. Det hilste man velkommen. Både Storbritannien og Danmark har f.eks. brug for at være medlem af Europol.

Jakob Ellemann-Jensen undrede sig over, at der skal være enstemmighed blandt medlemsstaterne, før Storbritannien kan få lov til at indtræde på diverse områder. Var pointen med en tilvalgsordning ikke, at man selv bestemmer, hvor man kan være med, og havde de øvrige lande via Lissabontraktaten ikke givet carte blanche til, at man styrer det selv?

Udenrigsministeren understregede, at Storbritannien og Danmark står i to meget forskellige situationer. Briterne træder ud af retsakter og skal derefter forhandle om at genindtræde på de områder, de ønsker. Det skal de andre medlemslande godkende. Danmark forhandlede sig i sin tid frem til en ret til at meddele Kommissionen, når man er klar til at træde ind i noget. Det kan ingen modsætte sig. Det er altså en noget mere komfortabel situation, Danmark er i.

9. Eventuelt

Udenrigsministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

10. Siden sidst

Udenrigsministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 5. Samråd med udenrigsministeren vedr. samrådsspørgsmål B om den politiske udvikling i Ungarn

EUU alm. del (14) – samrådsspørgsmål B

EUU alm. del (14) – bilag 84 (udkast til rejserapport – intern)

EUU alm. del (14) – bilag 88 (brev fra Ungarns ambassadør)

Formanden sagde, at det lukkede samråd med udenrigsministeren om Ungarn ville blive skubbet til anden dag på grund af de mange punkter på rådsmødedagsordenerne. Det gav Udenrigsministeriet mulighed for at sende det notat over, som udvalget har bedt om, og som måske gav et bedre grundlag for samrådet. Udvalget så i øvrigt meget frem til samrådet.

Punkt 6. Rådsmøde nr. 3346 (udenrigsanliggender inkl. forsvar) den 17.-18. november 2014

Forsvarsministeren orienterede udvalget om de to dagsordenspunkter på forsvarsdelen tirsdag den 18. november i forbindelse med rådsmødet for udenrigs- og forsvarsanliggender den 17.-18. november i Bruxelles. For det første ville der være en orientering om og en drøftelse af EU's operationer inden for EU's fælles forsvars- og sikkerhedspolitik og for det andet en orientering om og drøftelse af de igangværende kriser i nærområdet.

4. EDA-budget, CSDP-operationer og sikkerhedssituationen i nærområdet

– *Politisk drøftelse/Rådskonklusioner*

Rådsmøde 3346 – bilag 1 (samlenotat side 1)

Forsvarsministeren: EU's nye udenrigsrepræsentant, Federica Mogherini, vil for første gang lede forsvarsministermødet, hvor det er forventningen at hun får lejlighed til at orientere om sine prioriteter i den nye stilling. Ligeledes bliver der mulighed for at skabe et samlet overblik over kriserne i nærområdet. Jeg kan oplyse, at NATO's nye generalsekretær, Jens Stoltenberg, deltager i drøftelsen af CSDP-operationerne og kriser i nærområdet. Det finder regeringen meget tilfredsstillende, idet vi støtter et tættere samarbejde mellem EU og NATO.

Hvad angår det første dagsordenspunkt om de igangværende militære CSDP-operationer, er det oplyst, at EU har deployeret ca. 3.600 mand i fem militære operationer. Disse omfatter den sømilitære antipiraterioperation ud for Afrikas Horn (ATALANTA) samt EU's træningsmissioner i Somalia (EUTM Somalia), den Centralafrikanske Republik (EUFOR CAR) og Mali (EUTMA). Dertil er der den fredsbevarende mission i Bosnien-Hercegovina (ATHEA). Det er EU's Fælles Udenrigstjenestes samlede vurdering, at der

er god fremdrift i CSDP-operationerne. På grund af forsvarsforbeholdet indgår vi fra dansk side ikke i drøftelsen af dette dagsordenspunkt.

Hvad angår det andet punkt på dagsordenen om kriser i Europas nærområde, kan jeg oplyse, at EU's udenrigsrepræsentant vil berøre sikkerhedssituationen i Ukraine, ISIL-indsatsen og ebolainsatsen. Medlemsstaterne får mulighed for at orientere om egne bidrag og prioriteter. Udenrigsministeren har berørt situationen i Ukraine og ebolasituationen, og derfor vil mit fokus være på bidrag under mit ansvarsområde i EU-samarbejdet. Under overskriften "Kriser i nærområdet" vil vi fokusere på krisen i Ukraine og dens konsekvenser for EU's fælles forsvars- og sikkerhedspolitik. EU's tidligere udenrigsrepræsentant, Cathrine Ashton, har bl.a. i sin tale til Europa-Parlamentet i april 2014 gjort klart, at krisen i Ukraine sætter EU's fælles forsvars- og sikkerhedspolitik i et nyt perspektiv. Enkelte lande er begyndt at drøfte muligheden for at udarbejde en ny europæisk sikkerhedsstrategi. Det er forventningen, at nogle lande vil fokusere på, at landenes evne til at håndtere territoriale trusler bedst sker i tæt koordinering med NATO.

Fra dansk side finder vi det væsentligt, at EU holder en tæt kontakt med NATO om europæiske sikkerhedsudfordringer og om udviklingen i EU's forsvarssamarbejde.

Med hensyn til ebolakrisen i Vestafrika støtter regeringen op om en aktiv rolle for såvel FN som EU i håndteringen af ebolaudbruddet. Regeringen mener, at vi fra dansk side kan være meget tilfreds med Danmarks brede spektrerede indsats mod ebola. Den overordnede efterspørgsel i forbindelse med bekæmpelse af ebolaudbruddet er rettet på at skaffe flere sundhedsarbejdere og evakueringsmuligheder for internationale sundhedsarbejdere. Jeg kan oplyse, at foruden et roll-on-roll-off-transportskib til brug for FN's søtransport til Vestafrika, der afventer endelig sejlplan fra FN, er Forsvarsministeriet ved at forberede afsendelsen af 25 sundhedsmedarbejdere til Sierra Leone. Efter endt træning i Danmark og i England forventes de at begynde deres arbejde i Sierra Leone medio december. Beredskabsstyrelsen har den 12. november udsendt materiel og personale til at opstille en såkaldt basecamp, som kan rumme op til 100 internationale sundhedsmedarbejdere i Sierra Leone. Ligeledes er Forsvaret klar med et C-130J-Hercules-transportfly til evakuering af ebolasmittet sundhedspersonale. Der er tilknyttet to lette containere, der på sikker vis kan transportere ebolasmittede og sundhedspersonale. MEDEVAC-flyet kan afsendes inden for kort tid i forbindelse med en eventuel evakuering, og det er forventningen, at flyet tilknyttes EU's responscenter, der bl.a. kan finansiere eventuelle transporter.

Jeg kan oplyse, at umiddelbart inden selve forsvarsministermødet vil der være et møde i styringsrådet for det Europæiske Forsvarsagentur (EDA). Drøftelsen i Forsvarsagenturet skal munde ud i en vedtagelse af Forsvarsagenturets budget for 2015. Endvidere skal der påbegyndes en proces for udpegning af en ny chef for agenturet, da den nuværende chefs mandat udløber medio januar 2015. Danmark deltager ikke i dette møde grundet det danske forsvarsforbehold. På forsvarsministermødet forventer man endvidere at tiltræde CSDP-rådskonklusionerne på baggrund af mødets drøftelser. Regeringen støtter det foreliggende udkast.

Nikolaj Villumsen syntes, det var godt at høre, at beredskabsstyrelsen hjælper internationalt. Det skulle den gerne blive ved med, og han havde derfor udtrykt bekymring over nedskæringerne i det statslige og kommunale redningsberedskab. Men det var en anden diskussion.

Nikolaj Villumsen spurgte, hvordan man vil gøre det, når der i samlenotatet angående ISIL stod, at man skal implementere Sikkerhedsrådets vedtagelser. FN slår på, at man skal gå efter bagmændene, men desværre kunne man se på tyrkisk tv, at tyrkiske soldater stod og sludrede med ISIL-krigere på tyrkisk område, hvorefter ISIL-krigerne gik tilbage og angreb Kobani. Det forlød også, at saudiarabiske droner har hjulpet ISIL med at erobre flybaser fra den syriske hær. Hvad vil EU gøre ved ISIL's bagmænd? Det var måske en sag for udenrigsministeren, men han ville gerne kende regeringens holdning.

Lars Barfoed spurgte, hvordan ministeren oplevede det at fremlægge Danmarks holdninger til EDA-budgettet og sikkerhedsituationen i nærområder, når han pga. forsvarsforbeholdet ikke kunne sige noget om det på mødet. Var det ikke skadeligt for Danmark i en tid, hvor det er vigtigt, hvordan EU agerer forsvarsmæssigt? Overvejer regeringen at lade forsvarsforbeholdet komme til afstemning, når der skal stemmes om retsforbeholdet?

Jakob Ellemann-Jensen roste den håndgribelige danske ebolainsats. Han nævnte, at det danske forsvarsforbehold bør afskaffes. Det var en skam, at rådsmødedeltagerne ikke kom til at høre ministerens holdning, fordi Danmark i modsætning til den norske generalsekretær ikke har taleret.

Pia Adelsteen mente, man kunne spørge til, hvorfor den norske NATO-formand har taleret, når Danmark ikke har. Danmark har godt nok et forsvarsforbehold, men Norge er slet ikke medlem. Hun understregede, at Dansk Folkeparti gerne ville beholde forbeholdet.

Forsvarsministeren svarede Nikolaj Villumsen, at hans spørgsmål ganske rigtigt primært lå inden for udenrigsministerens område, men at regeringen ikke havde lagt skjul på, at indsatsen mod ISIL skal være bredspektret, dvs. både diplomatisk, humanitær, økonomisk og militær. Og Danmark deltager i den på forskellig vis. Der er opbygget en bred international alliance med 60 lande, og det er vigtigt, at verdenssamfundet står sammen om at bekæmpe ISIL, og at alle landene bidrager.

Ministeren var glad for den brede opbakning til Danmarks ebolainsats. Der var al mulig grund til at anerkende de udsendte fra Beredskabsstyrelsen og det sundhedspersonale, man var ved at rekruttere, og til at anerkende de øvrige danske tiltag.

Ministeren svarede Lars Barfoed, at regeringen ønsker forsvarsforbeholdet afskaffet, når tiden er den rette, men indtil da vil man efterleve det til punkt og prikke. Der var ikke sat nogen dato for en afstemning om forsvarsforbeholdet. Han kvitterede for Pia Adelsteen tilkendegivelse, der ikke overraskede ham. Ministeren forstod ikke, at det skulle være et problem, at NATO's generalsekretær deltog i mødet. Generalsekretæren deltager ikke i

sin egenskab af nordmand, men i sin egenskab af generalsekretær, præcis som når den tidligere generalsekretær Anders Fogh Rasmussen deltog i EU-møder. Det var fornuftigt at koordinere NATO's og EU's indsatser.

Lars Barfoed mente også, at det var udmærket, at NATO's generalsekretær uanset nationalitet deltager i drøftelserne. Han havde spurgt, om ministeren vurderede, at forsvarsforbeholdet skader Danmarks mulighed for indflydelse på forhold, der er væsentlige for landet. Fremgik det ikke af regeringsgrundlaget, at forbeholdene skal afskaffes i regeringens valgperiode? I så fald måtte afstemningen snart finde sted.

Pia Adelsteen forstod formuleringen "når tiden er den rette" som ensbetydende med "når meningsmålingerne viser, at forbeholdene bliver fjernet." Det var fint, at EU koordinerer med NATO. Danmark er medlem af NATO, og derfor talte Stoltenberg også på Danmarks vegne. Hun forstod ikke, hvad der kunne ske ved at Danmark fik taleret ved mødet. Måske var man medlem af en forkert klub.

Forsvarsministeren mente ikke, at det var fornuftigt at være med både i EU og NATO. Man må gøre sig klart, at selv om NATO's generalsekretær deltager på et møde og taler på vegne af 28 lande, herunder USA og Canada, kan det være en fordel at komme af med forsvarsforbeholdet, fordi der bliver truffet en række beslutninger på forsvars- og sikkerhedsområdet i EU. Man kan f.eks. ikke være med i EU's antipiratiindsats og må derfor deltage på anden måde. Som sagt ville regeringen sætte forsvarsforbeholdet til afstemning, men man havde ikke besluttet, om det var i denne periode.

FF Punkt 7. Rådsmøde nr. 3348 (udenrigsanliggender - handel) den 21. november 2014

Handels- og udviklingsministeren forelagde de væsentligste handelspunkter på råds-mødet om udenrigsanliggender – handel, herunder to lovgivningssager til forhandlingsoplæg. Desuden forelagde han den gennemgang af handelen med landbrugsvarer mellem EU og Norge, der pågår inden for rammerne af EØS-aftalens artikel 19.

1. Status på forhandlingerne med Japan og Vietnam

– *Status*

KOM (2012) 0390

Rådsmøde 3348 – bilag 1 (sammenfatning side 2)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (13) – bilag 471 (side 888, Japan senest behandlet i EEU 2/5-14)

EUU alm. del (12) – bilag 129 (side 359 FO, forhandlingsoplæg om Japan forelagt EEU 23/11-12)

EUU alm. del (11) – bilag 553 (side 1279, Vietnam senest behandlet i EEU 25/5-12)

Handels- og udviklingsministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt, men besvarede spørgsmål fra udvalget.

Jakob Ellemann-Jensen bemærkede, at forhandlingerne med hhv. Japan og Vietnam var på dagsordenen og undrede sig over, at der ikke var blevet præsenteret noget forhandlingsoplæg for forhandlingerne mellem EU og Vietnam, når man forventer en aftale i løbet af de kommende måneder.

Handels- og udviklingsministeren svarede, at han ikke havde nævnt forhandlingerne i sin forelæggelse, fordi han ikke regnede med større debat om emnet. Frihandelsaftalen mellem EU og Japan var en særlig dansk prioritet, som kunne vise sig at være en mere indbringende aftale for Danmark end frihandelsaftalen med USA. Kommissionen konkluderede i sommer, at Japan havde gjort store fremskridt med at afvikle en række tekniske handelsændringer. På den baggrund kunne forhandlingerne fortsætte.

Forhandlingerne med Vietnam kunne muligvis afsluttes inden for de kommende måneder, men aftalen vurderes ikke at være af større rækkevidde, hvorfor der ikke var taget mandat. Det oprindelige mandat var givet i forbindelse med ASEAN-forhandlingerne, som Vietnam oprindeligt var en del af.

2. WTO: Dohaudviklingsrunden

– *Status*

Rådsmøde 3348 – bilag 1 (samlenotat side 5)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (13) – bilag 471 (side 884, senest behandlet i EEU 2/5-14)

EUU alm. del (072) – bilag 321 (side 1096 FO, forhandlingsoplæg forelagt EEU 13/6-08)

Handels- og udviklingsministeren: Under WTO's niende ministerkonference på Bali i december sidste år nåede man til enighed om den første multilaterale handelsaftale i WTO's historie. Baliaftalen er en pakke af udvalgte emner fra den samlede Dohaudviklingsdagsorden, DDA'en, bestående af tre dele: en aftale om handelslettelse, udvalgte landbrugsemner og udviklingsemnerne.

Baliaftalens videre færd har desværre været mindre gnidningsfri, end vi forestillede os i december. I juli i år opstod der nemlig krise, da WTO-medlemslandene på grund af modstand fra Indien ikke inden fristen formåede at vedtage den protokol, som juridisk vil gøre handelslettelsesaftalen til en del af WTO's aftalegrundlag. Men på det seneste er der endelig tegn på bevægelse. Det er en meget positiv nyhed, at USA og Indien i denne uge bilateralt ser ud til at være nået til enighed om et kompromis, der åbner op for at bringe Baliaftalen tilbage på sporet. Indiens krav har været, at der skulle vedtages en permanent løsning om WTO-regler for fødevareprogrammer, før man ville stemme for vedtagelsen af handelslettelsesaftalen. Det handler om, at Indien har en type fødevareprogrammer, hvor man subsidierer fødevarer til bestemte befolkningsgrupper. Nu ser det ud til, at der bilateralt er fundet et kompromis med amerikanerne, der tillader, at vi kan vedtage handelslettelsesaftalen i WTO snart.

Nu forventer jeg en proces, hvor kompromiset skal præsenteres for de øvrige WTO-medlemmer. Vi kender endnu ikke detaljerne, men det afgørende er, at det giver nyt håb om at få implementeret Baliaftalen. Uden handelslettelsesaftalen kan WTO nemlig ikke komme videre med Balipakken og dermed heller ikke med de øvrige emner i den samlede udviklingsrunde. Rådet ventes at drøfte forhandlingssituation i WTO i lyset af den nye, glædelige udvikling.

Danmark lægger vægt på, at en løsning skal søges inden for Baliaftalens rammer. Regeringen støtter, at EU aktivt bakker op om generaldirektør Roberto Azevedos bestræbelser på at få gennemførelsen af Baliaftalen tilbage på sporet, og at WTO kommer videre med den samlede Dohaudviklingsrunde. I den forbindelse lægger vi fra dansk side fortsat vægt på, at de mindst udviklede landes interesser skal varetages. Vi har også stillet en medarbejder til rådighed for processen og for varetagelsen af hensynet til de mindst udviklede lande.

3. EU/USA-frihandelsforhandlinger

– Status/evt. rådskonklusioner

KOM (2013) 0136

Rådsmøde 3348 – bilag 1 (samlenotat side 8)

KOM (2013) 0136 – bilag 2 (henvendelse af 4/9-13 fra Forbrugerrådet Tænk)

EUU alm. del (13) – bilag 35 (fortroligt) (forhandlingsdirektiver for en EU/USA-frihandelsaftale) (papiromdelt på KOM (2013) 0136 – bilag 3, dfto.ft.dk)

KOM (2013) 0136 – bilag 4 (meddelelse om lancering af en offentlig høring om EU-USA-frihandelsaftale)

KOM (2013) 0136 – bilag 5 (henvendelse af 30/4-14 fra Forbrugerrådet Tænk vedr. EU-USA-frihandelsaftale)

KOM (2013) 0136 – bilag 6 (henvendelse fra Greenpeace Norden m.fl. af 2/5-14 vedr. EU-USA-frihandelsaftale, investor-stat-tvistbilæggelse (ISDS))

KOM (2013) 0136 – bilag 7 (henvendelse af 10/5-14 fra NOAH om ISDS-mekanismen om investorbeskyttelse i frihandelsaftalen mellem EU og USA)

KOM (2013) 0136 – bilag 8 (henvendelse af 11/5-14 fra Corporate Europe Observatory om ISDS og frihandelsaftalen mellem EU og USA)

KOM (2013) 0136 – bilag 9 (orienterende notat vedr. beslutning om at offentliggøre Rådets forhandlingsdirektiver til Kommissionen for en EU-USA-frihandelsaftale)

KOM (2013) 0136 – bilag 10 (henvendelse af 14/10-14 fra LO vedr. EU/USA-frihandelsaftale)

KOM (2013) 0136 – bilag 11 (henvendelse af 28/10-14 fra Dansk Kunstnerråd vedr. nordisk udtalelse om en EU-USA-frihandelsaftale i forhold til kulturen og det audiovisuelle område)

KOM (2013) 0136 – bilag 12 (brev fra det hollandske Tweede Kamer vedr. de nationale parlamenters rolle i ratificeringen af handelsaftaler – EU-USA-frihandelsaftalen specifikt, samt Kommissionens svar herpå)

KOM (2013) 0136 – bilag 13 (brev vedr. EU-USA-frihandelsaftale fra 14 handelsministre til EU's handelskommissær)

KOM (2013) 0136 – svar på spørgsmål 1-19

KOM (2013) 0136 – spørgsmål 20

EU-note (13) – E 10 (note af 14/2-14 om EU-USA-frihandelsaftale – verdens største frihandelsaftale)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (13) – bilag 511 (side 970, senest behandlet i EEU 15/5-14)

EUU alm. del (13) – bilag 471 (side 889, behandlet i EEU 2/5-14)

EUU alm. del (12) – bilag 395 (side 1123, FO, forhandlingsoplæg forelagt EEU 8/5-13)

Handels- og udviklingsministeren: Der er lagt op til en drøftelse af status for frihandelsforhandlingerne med USA, som formandskabet gerne ser munde ud i rådskonklusioner.

Der er nu afviklet syv forhandlingsrunder. Næste runde ventes at finde sted i begyndelsen af det nye år. Inden da forudser vi en politisk drøftelse mellem den nye handelskommissær, Cecilia Malmström, og hendes amerikanske modpart, den amerikanske handelsrepræsentant Michael Froman.

Forhandlingerne er trådt ind i en teknisk fase. Parterne har hidtil været koncentreret om at nå til enighed om de overordnede principper og rammer for forhandlingerne. Nu skal man til at se på helt konkrete kompromiser og fælles tiltag – eksempelvis i forhold til det reguleringsmæssige samarbejde. Det er vanskeligt. Det er forhandlinger af en karakter, som man ikke kender fra lignende frihandelsaftaler.

Jeg forventer, at handelskommissæren på rådsmødet vil give os en orientering om status og perspektiverne for forhandlingerne efter tiltrædelsen af den nye Kommission. Handelskommissæren ventes også at orientere om den offentlige høring, som Kommissionen har gennemført om brugen af investor til stat-tvistbilæggelse – det såkaldte ISDS – i aftalens investeringsbeskyttelseskapitel. Resultatet forudses i starten af det nye år. ISDS er et emne, som stadig er genstand for en ganske omfattende offentlig interesse. Det er godt og sundt med en bred debat. Derfor ser jeg frem til resultatet af den offentlige høring, som vil igangsætte endnu en runde i debatten.

Fra dansk side bakker vi op om Kommissionens arbejde for at forhandle en ambitiøs frihandelsaftale på plads med USA inden for rammerne af de klare retningslinjer, som Rådet har givet Kommissionen. Her er det værd at minde om, hvorfor vi forhandler en frihandelsaftale med USA. Den vil levere konkrete velstandseffekter som med al frihandel, den vil styrke de vigtige transatlantiske bånd, og endelig vil den være med til at fremtidssikre vores økonomiske og sociale samfundsmodel i en verden under hastig forandring. Det handler om, at EU og USA gerne vil være dem, der sætter standarderne for, hvordan verden handler – ellers gør andre det.

Pia Adelsteen syntes, det var godt, at der forhåbentlig snart kom en frihandelsaftale mellem EU og USA. Selvfølgelig håbede man på at komme af med de elementer, man ikke ville have, men der vil altid være noget give and take.

Jakob Ellemann-Jensen var fuldstændig enig med ministeren i, hvor vigtig aftalen var, og det fokus, der havde været på tvistbilæggelsesmekanismen, var ganske ude af proportioner. Kommissionens holdning til en tvistbilæggelsesmekanisme fremstod dog lidt uklar. Kommissionsformanden var imod en tvistbilæggelsesmekanisme, mens kommissær Malmström var så positiv over for den, at formandens folk havde fundet det nødvendigt at rette i et svar på området fra Malmström. Det var en spændende måde at indlede et samarbejde på.

Nikolaj Villumsen påpegede, at der var en bred kritik fra civilsamfundet af ISDS-mekanismen, der giver investorer vidtgående rettigheder i forhold til stater, og at Enhedslisten har stillet en række spørgsmål, som ministeren havde undladt at svare på ved at henvise til Kommissionens høring om ISDS-mekanismen. Det undrede ham derfor, at

ministeren havde været med til at lobbye over for kommissæren på området for at bevare ISDS-mekanismen. Hvorfor kunne ministeren lobbye for den udskældte mekanisme, men ikke svare på Folketingets spørgsmål om kritikken af den? Han bad ministeren om at begynde at forholde sig til den kritik, som ministeren og udvalget havde modtaget fra en lang række civilsamfundsorganisationer.

Lars Barfoed var enig i, at frihandelsaftalen burde gennemføres hurtigst muligt. Hvor hurtigt vurderede ministeren at det kunne komme til at gå? I sin tid lå det den amerikanske præsident meget på sinde at få den gennemført hurtigt, men efterfølgende har der ikke været så meget skred i det som forventet. Han havde noteret sig, at ISDS-ordningen ifølge det fremsendte notat ikke vil få samfundsøkonomiske konsekvenser, men at det kan få statsfinansielle konsekvenser. Hvorfor har det ikke samfundsøkonomiske konsekvenser? Og hvordan vurderede ministeren omfanget af ordningens anvendelsesområde? Kunne det måske dæmpe kritikken, at ordningen er indrammet på en måde, der ikke giver vidtrækkende konsekvenser?

Holger K. Nielsen syntes også, det var underligt, at ministeren var medunderskriver på brevet om ISDS-mekanismen til kommissæren. Der havde ikke været noget klart mandat. Inden for det sidste halve år havde forskellige civilsamfundsorganisationer og fagbevægelsen taget diskussionen om mekanismen op. Den tyske regering var også blevet meget kritisk, hvad ministeren gerne måtte kommentere. Holger K. Nielsen bad ministeren om at kommentere forhandlingssituationen. Juncker var også skeptisk og mente, at ISDS-mekanismen måtte tages ud, hvis aftalen skal have offentlig opbakning. Socialistisk Folkeparti gik ind for frihandelsaftalen, men man er nødt til at gå ind i diskussionen om konsekvenserne for arbejdsmarkedet, forbrugerne og miljøet i Europa. Det er ikke nok med abstrakte besværgelser.

Handelsministeren understregede, at han havde forholdt sig til sagen – inden for rammerne af Folketingets beslutning – i medierne og i forskellige fora. I brevet havde de ikke lobbyet for ISDS, de havde bare forsøgt at holde den nye kommissær fast på, at TTIPP-forhandlingerne var vigtige, og at det indtil videre var smart at beholde ISDS-mekanismen som et tema i forhandlingerne, for hvis man tager den ud, risikerer man, at aftalen går i opløsning. Det var ikke i nogens interesse. Regeringens holdning stemte fuldstændig overens med Folketingets vedtagelse under forespørgelsesdebatten i 2014 og var helt klar: Regeringen kan acceptere en ISDS-mekanisme i moderne form. En del af kritikken var kommet på baggrund af gamle mekanismer, hvor bl.a. ekspropriation ikke var beskrevet præcist nok. Regeringen ønsker en moderne version, der præciserer, hvilke tilfælde investorer skal kompenseres i, og som ikke begrænser staternes suveræne ret til at regulere på legitime politikområder. Niveauerne skal ikke sænkes. Ministeren havde også sagt, at ISDS-mekanismen ikke skal stå i vejen for en samlet TTIPP-aftale. Det skal præciseres, hvornår investorer skal kompenseres. Måske vil man ikke opleve det så meget i aftalen mellem EU og USA, men hvis ikke man får sådan en mekanisme ind i denne aftale, kan man heller ikke få det ind i aftaler med andre lande med mindre valide retssystemer.

Ministeren svarede Nikolaj Villumsen, at man ikke kunne beslutte sig for, hvordan man vil forholde sig til ISDS-mekanismen, før Kommissionens høring var færdig. Han syntes ikke, man kunne klandre ham for ikke at deltage i debatten. Regeringen havde taget en række initiativer til at diskutere ISDS-mekanismen i Danmark, bl.a. har man lavet en oplysnings-side om den på Udenrigsministeriets hjemmeside, og han havde skrevet om den i forskellige medier og været rundt i landet at diskutere.

På Lars Barfoeds spørgsmål svarede ministeren, at det var svært at vurdere, hvor længe forhandlingerne ville vare, men man håbede at nå det, inden USA skifter præsident. Det ønskede Obama nok også. Der var kommet republikansk flertal i kongressen, og republikanerne var lidt mere frihandelsorienterede end i hvert fald nogle demokrater, så det kunne fremme præsidentens mulighed for at lave en hurtig lovgivningsproces i kongressen. Ministeren var optimistisk. ISDS-mekanismen skal laves i en moderne version, der tydeligt angiver, hvor den kan anvendes. De tidligere havde været meget brede.

Ministeren svarede Holger K. Nielsen, at han havde skrevet en kronik sammen med fagbevægelsens leder i Danmark, og de var enige om, at TTIP'en vil være god for Danmark og for danske lønmodtagere, og at ISDS-mekanismen er glimrende, såfremt den ikke begrænser staternes ret til at regulere på legitime områder. De var også enige om, at aftalen skal bruges til at hæve arbejdsmiljøstandarder og arbejdstagerrettigheder i ILO-konventionen, hvad der også var en del af Kommissionens mandat. Den tyske regering var kritisk. Frankrig var også, men for Tyskland handlede det om, at Vattenfall har anlagt sag mod Tyskland, fordi de vil kompenseres for, at landet har lukket to af deres atomkraftværker. Det har fyldt en del i den offentlige debat i Tyskland. Regeringen havde en tæt dialog med Tyskland og med de øvrige nordiske lande. Ministeren var enig i, at Junckers position forekommer lidt uklar, i forhold til hvad kommissær Malmström siger, men han mente, at den nye Kommission lige skulle have lov at komme på plads.

Holger K. Nielsen sagde, at Socialistisk Folkeparti var enig i, at frihandelsaftalen var en god ting, men at Juncker vel var kritisk over for ISDS-mekanismen, fordi han syntes, det var en håbløs sag i den europæiske offentlighed. Holger K. Nielsen havde hæftet sig ved, at ministeren godt kunne forestille sig en frihandelsaftale uden ISDS-mekanismen. Det ville han gerne have uddybet. Det ville også være en fordel for den danske regering i forhold til den danske offentlighed at indtage den position. Det kunne give vanskeligheder, hvis man ikke er kritisk, hvad eksemplet med Vattenfall også viste. Hvordan kan man afgrænse ISDS-mekanismen, så man undgår den slags retssager? Det er en endeløs diskussion, om man ændrer ved en investerings forudsætninger, når man ændrer lovgivningen på et område, og det kunne der komme en endeløs række sager ud af. Det ville være en kortslutning af demokratiet, hvis man ikke turde lave lovgivning af frygt for retssager.

Handelsministeren gentog, at han ikke havde lobbyet for ISDS-mekanismen som sådan, men bare skrevet et brev til kommissæren om, at det forhandlingsteknisk ville være dårligt at trække ISDS-bestemmelserne ud af forhandlingerne på nuværende tidspunkt. Dels

fordi man endnu ikke har konkluderet på den igangværende høring, dels fordi USA vil bede om indrømmelser til gengæld, hvis man kræver at få dem taget ud af aftalen. Han mente, brevet var i overensstemmelse med Folketingets beslutning på området.

Ministeren vidste ikke, hvad der præcis lå bag Junckers udtalelser, man måtte bare afvente, at Kommissionen finder sine ben. Når han havde sagt, at man kunne forestille sig TTIP uden ISDS, var det, fordi aftalen er så vigtig for Danmark, Europa og USA, at hvis afgrænsningen af ISDS bliver et afgørende stridspunkt, er TTIPP vigtigere end ISDS-mekanismen. Vattenfallsagen føres frem i debatten, men den var, som så mange andre af de kritiske sager, man fremhæver, endnu ikke afgjort. Rigtig mange sager er blevet afgjort til fordel for staterne frem for virksomhederne – og det var endda ud fra de gamle aftaler.

Nikolaj Villumsen var uenig i den opfordring, ministeren havde sendt til kommissæren, og han så frem til et svar på civilsamfundets kritik. Når man kan udtale sig om, hvorvidt ISDS-bestemmelserne skal indgå i aftalen, må man også svare på civilsamfundets bekymringer, som Nikolaj Villumsen havde beskrevet i en lang række spørgsmål til ministeren. Der var en stor bekymring i civilsamfundet for, at en ISDS-mekanisme selv i sin moderne form vil begrænse mulighederne for at træffe demokratiske beslutninger, der forbedrer miljøstandarder, forbrugerstandarder, arbejdstagerrettigheder osv. EU og USA har netop den slags virksomheder, der oftest benytter sig af ISDS-mekanismer, og derfor kunne man frygte en meget aggressiv brug af den. At republikanerne havde fået flertal i den amerikanske kongres, gjorde ham bare endnu mere bekymret. En række centrale ILO-konventioner var ikke blevet underskrevet af USA og ville nok heller ikke blive det med et flertal af republikanere.

Handelsministeren bekræftede, at spørgsmålene ville blive besvaret, men skulle man give et fyldestgørende svar, måtte man tage udgangspunkt i høringsprocessen og det omfattende analysearbejde i forbindelse med den.

4. Rådskonklusioner om handel

– *Rådskonklusioner*

Rådsmøde 3348 – bilag 1 (samlentat side 11)

Handels- og udviklingsministeren: Det italienske formandskab har lagt op til at vedtage rådskonklusioner om EU's handelspolitik. Formandskabet finder, at der er behov for, at Rådet sender nogle signaler til den nye Kommission om handelspolitiske strategiske prioriteringer, i lyset af at verden har ændret sig, siden den afgående Kommission vedtog den gældende handelspolitiske strategi i 2010.

På trods af at konteksten har ændret sig siden 2010, finder regeringen ikke, at der grundlæggende er noget nyt, der tilsiger, at vi skal ændre EU's handelspolitik væsentligt. Regeringen arbejder derfor for, at konklusionerne bliver relativt korte og proceduremæssige, og støtter de nuværende grundlæggende handelspolitiske prioriteringer. Da der nu er

tiltrådt en ny Kommission, kan det give mening at genbekræfte, hvor EU står handelspolitisk både i forhold til den multilaterale og den bilaterale frihandelsdagsorden.

5. Gennemgang af handlen inden for rammerne af EØS-aftalens art. 19

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet den 21. november, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde*

Rådsmøde 3348 – bilag 1 (samlenotat side 13)

EUU alm. del (13) – bilag 737 (notat om åbning af forhandlinger mellem EU og Norge inden for rammerne af EØS-aftalens artikel 19)

EUU alm. del (13) – svar på spørgsmål 174

EUU alm. del (13) – svar på spørgsmål 175

EUU alm. del (13) – svar på spørgsmål 176

EUU alm. del (13) – svar på spørgsmål 177

EUU alm. del (13) – svar på spørgsmål 178

EUU alm. del (13) – svar på spørgsmål 180

Udvalgsmødereferat:

EUU alm. del (13) – bilag 471 (side 898, besvarelse af samrådsspørgsmål H om konflikt mellem EU og Norge om høje norske toldsatsler)

Handels- og udviklingsministeren: Punktet drejer sig om de norske toldforhøjelser på en række oste- og kødprodukter samt hortensia, som vi har haft oppe et par gange her i udvalget, og som interesserer mange af os. Som bekendt er samhandelen mellem EU og Norge reguleret af EØS-aftalen. Artikel 19 i EØS-aftalen vedrører handelen med landbrugsvarer. Den siger ganske klart, at parterne gradvis skal liberalisere handelen med landsbrugsvarer. Den siger også, at handelen på dette område skal være genstand for jævnlige gennemgange. Her evaluerer parterne, hvorvidt implementeringen af aftalen går som planlagt, og der er mulighed for egentlige forhandlinger om ændring af vilkårene. Det ser ud til, at EU og Norge starter sådan en gennemgang inden årets udgang, og vi vil i Rådet inden længe vedtage direktiverne for Kommissionens dialog med Norge. Der forudses en egentlig forhandling med Norge, som forhåbentlig vil munde ud i nogle indrømmelser fra norsk side på områder af betydning for EU.

Vi har fra dansk side været særdeles aktive over for Kommissionen. Vi har allieret os med andre medlemslande for at kunne sikre, at en tilbagetrækning af de norske toldforhøjelser på ost, kød og hortensia er en topprioritet for EU i den forestående gennemgang. Der er på trods af dette desværre ikke grund til alt for stor optimisme. Den norske regering ønsker ganske vist selv at tilbagetrække toldforhøjelserne på ost og kød, men den har desværre et flertal imod sig i det norske Storting i denne sag. For så vidt angår omklassificeringen af hortensia, fastholder regeringen fortsat, at der er tale om en rettelse af en administrativ fejl. Det betyder ikke, at vi fra dansk side letter det politiske pres på Norge. Vi fastholder, at EU til stadighed gør det klart for Norge, at sådanne toldforhøjelser er ufornelige med ånden i EØS-aftalen, og at de er udtryk for et uheldigt protektionistisk signal. Regeringen tager også fortsat denne sag op, når vi mødes bilateralt med den norske regering.

Pia Adelsteen roste ministeren for at lægge pres på Norge.

Handelsministeren tog opbakningen til efterretning.

FF 6. Forslag om ændring af rådsforordning 1225/2009 om beskyttelse mod dumpingimport fra lande, der ikke er medlemmer af Det Europæiske Fællesskab, og rådsforordning 579/2009 om beskyttelse mod subsidieret indførsel fra lande, der ikke er medlem af Det Europæiske Fællesskab ("de handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter")

– *Generel indstilling*

KOM (2013) 0192

Rådsmøde 3348 – bilag 2 (samlenotat side 2)

Handels- og udviklingsministeren: Der er tale om Kommissionens forslag om en modernisering af EU's handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter. Sagen er sat på dagsordenen for rådsmødet til generel indstilling, men det er usikkert, om formandskabet vil få held med det, da der hidtil har været et blokerende mindretal, som Danmark er en del af, på arbejdsgruppeniveau imod kompromisforslaget.

Kommissionen har haft som erklæret målsætning, at tilpasningen af EU's handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter sker på en pragmatisk og balanceret måde, der tilgodeser alle europæiske interesser. Derfor støtter regeringen Kommissionens overordnede intention om at modernisere de handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter. Når det er sagt, finder regeringen ikke, at indholdet af Kommissionens forslag står mål med det erklærede formål. Det samme gælder for udkastet til kompromisforslag fra formandskabet.

Regeringen kan derfor ikke støtte Kommissionens forslag eller kompromisforslaget fra formandskabet. Det skyldes, at begge forslag lægger op til, at EU i visse undersøgelser ikke skal anvende den såkaldte regel om brug af den mindste toldsats. Reglen anvendes, fordi beskyttelsestold påfører importører og brugere af de todbelagte produkter øgede omkostninger. Reglen sikrer, at disse omkostninger begrænses, samtidig med at de producenter, der udsættes for dumping, opnår en reel beskyttelse.

Hvis reglen bliver fjernet på visse områder, kan det i mange sager medføre nødvendige stigninger i beskyttelsestoldsatserne til mere end det dobbelte. Det vil få store økonomiske konsekvenser for de berørte virksomheder. Som en lille åben økonomi er vi fra dansk side særligt afhængige af fri og uhindret adgang til handel og globale værdikæder.

Derfor lægger regeringen afgørende vægt på, at der ikke foretages begrænsninger i anvendelsesområdet for reglen om den mindste toldsats. Regeringen lægger også vægt på, at der foretages justeringer af forslaget på andre områder, eksempelvis inden for varsling af importører om kommende foranstaltninger. Regeringen finder det væsentligt, at varer,

der er købt og udskibet i god tro, ikke pludselig pålægges en ekstratold ved ankomst til en havn i EU.

Lad mig afslutte med at bemærke, at regeringen bakker op om flere af de initiativer, som Kommissionen og formandskabet foreslår. Det gælder bl.a. mulighederne for at få tilbagebetalt antidumpingtold, der er opkrævet, efter at dumpingen reelt er ophørt, og ikke forventes at blive genindført. Det gælder også en styrket gennemsigtighed og forudsigelighed på området, herunder for de små og mellemstore virksomheder, der involveres i Kommissionens antidumpingundersøgelser.

Pia Adelsteen meddelte, at Dansk Folkeparti støttede forhandlingsoplægget. Det var sjældent, man hørte en minister sige så klart, at der var noget, man ikke var med på.

Jakob Ellemann-Jensen sagde, at Venstre støttede forhandlingsoplægget.

Nikolaj Villumsen meddelte, at Enhedslisten ikke kunne støtte forhandlingsoplægget, fordi det lægger op til en aggressiv handelspolitik, som Enhedslisten frygter vil ramme udviklingslande. En bedre retning at gå i ville være en progressiv handelspolitik med fokus på menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø osv., men det her var et angreb på statsstøtte og toldsats.

Lars Barfoed sagde, at Det Konservative Folkeparti kunne støtte forhandlingsoplægget.

Holger K. Nielsen bemærkede, at forslaget handlede om, hvorvidt EU skal spille en mere aktiv handelspolitisk rolle globalt set. Socialistisk Folkeparti støttede forhandlingsoplægget, men ville gerne kunne diskutere det fortsat. Der var forskellige industripolitiske interesser på spil: Visse dele af erhvervslivet har fordel af det ene, andre dele har fordel af det andet. Derfor bad han om et uddybende notat om mulige konsekvenser for dansk og europæisk erhvervsliv.

Handelsministeren svarede Holger K. Nielsen, at regeringen gerne bidrog med et notat. Ministeren tog Nikolaj Villumsens holdninger til efterretning. Han mente ikke selv, der var tale om en aggressiv handelspolitik. Tværtimod handlede det om, at EU ikke skal opføre sig aggressivt over for tredjelande og køre på laveste fællesnævner med hensyn til toldsats, for man mener, at det er vigtigt at have så åbne markeder som muligt. Derfor var denne handelspolitik, hvad angår told og udbud fra tredjelande, til fordel for dem snarere end EU. I modsætning til hvad Nikolaj Villumsen sagde, mente han bestemt ikke, det ville ramme udviklingslande.

Nikolaj Villumsen anerkendte, at regeringen arbejder for en mindre hidsig brug af straf-femetoder, men det var stadig en udvidelse af EU's mulighed for at straffe, som Enhedslisten var imod.

Handelsministeren noterede sig Enhedslistens indvendinger, men mente, at forhandlingsoplægget var til fordel for udviklingslande og tredjelande, fordi man vælger ikke at gå

med på Kommissionens forslag om at skrue op for beskyttelsesmekanismerne. Det vil være til skade, hvis man lukker markederne for meget af ved f.eks. at indføre modrestriktioner i tredjelande.

Formanden konkluderede, at der var opbakning til regeringens forhandlingsoplæg, idet Enhedslisten dog havde ytret sig imod det.

FF 7. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om adgangen for tredjelandes varer og tjenesteydelser til Unionens indre marked for offentlige indkøb og procedurer til støtte for forhandlingerne om adgang for Unionens varer og tjenesteydelser til tredjelandes markeder for offentlige indkøb

– *Orienterende drøftelse*

KOM (2012) 0124

Rådsmøde 3348 – bilag 2 (sammenfatning side 14)

Handels- og udviklingsministeren: Der er tale om Kommissionens forslag til en forordning om adgangen for varer og tjenesteydelser fra tredjelande til EU's indre marked for offentlige indkøb. Sagen er sat på rådsmødets dagsorden til orienterende debat. Baggrunden for forslaget er, at EU's marked for offentlige indkøb ifølge Kommissionen er mere åbent for varer og tjenesteydelser fra tredjelande end omvendt. Kommissionen ønsker derfor at styrke sin position ved forhandlingerne af internationale aftaler med tredjelande.

Kommissionen foreslår for det første, at en offentlig ordregiver i EU under visse betingelser får mulighed for at udelukke tilbud fra konkrete EU-udbud, hvis tilbuddet hovedsagelig består af varer eller tjenesteydelser fra tredjelande, der ikke tilbyder EU samme markedsadgang. For det andet indebærer forslaget, at Kommissionen får mulighed for at begrænse adgangen for varer og tjenesteydelser fra specifikke tredjelande. Det kan ske, hvis et tredjeland har begrænset markedsadgangen til sit eget offentlige indkøbsmarked og nægter at indlede forhandlinger, der skal rette op på skævhederne i markedsadgangen i EU.

Regeringen frygter, at forslaget – hvis det vedtages – resulterer i, at tredjelande svarer igen og lukker deres markeder til skade for konkurrencen om offentlige kontrakter. Europæiske virksomheders adgang til de globale markeder for offentlige indkøb bør være så bred som mulig. Det er regeringens holdning, at et åbent EU-marked for offentlige indkøb er med til at skabe de konkurrencebetingelser, som er afgørende for, at EU's egne virksomheder forbliver produktive og konkurrencedygtige. Helt konkret kan ordregivere i EU blive afskåret fra at vælge den leverandør, der vurderes som bedst til prisen. Det vil lede til en dårligere anvendelse af borgernes skattekrone. Forslaget kan også gøre det sværere for danske virksomheder at vinde EU-udbud, hvis virksomheden har outsourcet produktionen eller samarbejder med virksomheder i tredjelande. Endelig kan forslaget påføre både danske virksomheder og danske ordregivere øgede administrative byrder ved at deltage i EU-udbud.

Det senere kompromisforslag, som det italienske formandskab har fremlagt, løser ikke forslaget grundlæggende problemer. Regeringen lægger derfor afgørende vægt på, at ordregivere i EU ikke får mulighed for i konkrete udbud at udelukke tilbud, som hovedsagelig består af varer eller tjenesteydelser fra tredjelande, der ikke giver tilsvarende markedsadgang til EU-lande. Regeringen lægger også afgørende vægt på, at Kommissionen ikke får de foreslåede beføjelser til at begrænse adgangen for varer og tjenesteydelser fra specifikke tredjelande. Regeringen vil i stedet arbejde for, at EU fortsætter med at indgå handelsaftaler med tredjelande, der åbner markederne for offentlige indkøb i disse lande, frem for lovgivningsmæssige initiativer som kan få den modsatte effekt og risikerer at skabe yderligere protektionisme.

Pia Adelsteen meddelte, at Dansk Folkeparti støttede forhandlingsoplægget.

Jakob Ellemann-Jensen sagde, at Venstre støttede forhandlingsoplægget. Der var helt åbenlyst en stor risiko for protektionisme, som man var nødt til at stå imod. Han formodede, at Danmark var en del af det blokerende mindretal.

Nikolaj Villumsen meddelte, at Enhedslisten ikke kunne støtte forhandlingsoplægget, da regeringens tilgang var endnu mere liberalistisk end Kommissionens. Det ville være positivt, hvis man kunne udelukke tredjelandes virksomheder fra offentlige kontrakter, hvis f.eks. tredjelandet havde gang i en ulovlig besættelse, som Israel har det i Palæstina. Men problemet med dette forslag var, at det ville kræve, at Israel selv udelukker EU. Det viser, at man har fokus på erhvervslivets interesser og ikke på relevante bekymringer om menneskerettigheder.

Lars Barfoed sagde, at Det Konservative Folkeparti kunne støtte forhandlingsoplægget.

Holger K. Nielsen meddelte, at Socialistisk Folkeparti støttede forhandlingsoplægget. Som han forstod regeringens oplæg, var den meget skeptisk over for Kommissionens oplæg og ville fastholde, at EU skal passe på med modtiltag, hvis der er lande, der bruger urene tricks.

Handelsministeren bekræftede over for Jakob Ellemann-Jensen, at Danmark var en del af det blokerende mindretal. Han svarede Nikolaj Villumsen, at forslaget var til fordel for tredjelande snarere end for EU.

Formanden konkluderede, at der var opbakning til ministerens forhandlingsoplæg, idet Enhedslisten dog havde ytret sig imod det.

8. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

9. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 12.55.